



T.C.

**ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**X VE Y KUŞAĞI BİREYLERİNDE BAĞLANMA STİLLERİNİN YAŞAM
DOYUMUNA VE KİŞİLER ARASI İLİŞKİLERE ETKİLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI**

SEVGİ HATİCE AŞKAR

**TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ BİRİM SUNGU TALU**

İSTANBUL – 2018

T.C.

**ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**X VE Y KUŞAĞI BİREYLERİNDE BAĞLANMA STİLLERİNİN YAŞAM
DOYUMUNA VE KİŞİLER ARASI İLİŞKİLERE ETKİLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI**

**SEVGİ HATİCE AŞKAR
164102165**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ BİRİM SUNGU TALU**

İSTANBUL – 2018



T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	: 164102165
Öğrenci Adı Soyadı	: Sevgi Hatice Aşkar
Anabilim Dalı	: Klinik Psikoloji
Tez Danışmanı	: Dr.Öğr.Üyesi Birim Sungu Talu
Tezin Başlığı	: X ve Y Kuşağı Bireylerinde Bağlanma Stillerinin Yaşam Doyumuna ve Kişilerarası İlişkilere Etkilerinin Karşılaştırılması

TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

Toplantı Tarihi	: 19.07.2018	Saati	: 10.30
Öğrenci Savunmaya	: <input checked="" type="checkbox"/> GELDI		
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,			
<input checked="" type="checkbox"/> OY BİRLİĞİ <input type="checkbox"/> OY ÇOKLUGU			
Yapılan savunma sınavında adayın başarılı bulunması sonucunda tez KABUL edilmiştir.			
<input type="checkbox"/> Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin DÜZELTİLMESİ için ay EK SÜRE verilmesinin Enstitü Müdürlüğüne önerilmesi kararı alınmıştır. (<i>En fazla 3 ay</i>)			
<input type="checkbox"/> Yapılan savunma sınavının sonucunda tezin REDEDİLMESİ kararı alınmıştır.			
Savunmada Tezin Başlığı	: <input checked="" type="checkbox"/> Değişmedi.	<input type="checkbox"/> Değişti.	
Tezin Yeni Başlığı	:		
Öğrenci Savunmaya	: <input type="checkbox"/> GELMEDI		
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,			
<input type="checkbox"/> OY BİRLİĞİ ile REDEDİLMİŞTİR.			

ile almıştır.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Danışman Üye	Dr.Öğr.Üyesi Birim Sungu Talu	
Üye	Dr.Öğr.Üyesi Başak Ayık	
Üye	Doç. Dr. Korkut Ulucan	

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “X VE Y KUŞAĞI BİREYLERİNDE BAĞLANMA STİLLERİNİN YAŞAM DOYUMUNA VE KİŞİLER ARASI İLİŞKİLERE ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI” adlı çalışmamın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

SEVGİ HATİCE AŞKAR

TEMMUZ,2018

ÖZET

(AŞKAR, Sevgi Hatice, Yüksek Lisans, İstanbul, 2018)

X ve Y Kuşağı Bireylerinde Bağlanma Stillerinin Yaşam Doyumuna ve Kişilerarası İlişkilere Etkilerinin Karşılaştırılması

Bu çalışmada, hızla değişen zamanın oluşturduğu kuşaklar, bu kuşakların sınıflandırılması, sınıflandırılan kuşaklardan olan X kuşağına (1965 – 1979 yılları arasında doğan bireyler) ve Y kuşağına (1980 – 1999 yılları arasında doğan bireyler) üye olan kişilerin geliştirdikleri bağlanma stilleri ve bu bağlanma stillerinin kişilerin yaşam doyumuna ve kişilerarası ilişkilerine etkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçların değerlendirilerek neticelerinin tartışılması ile literatüre katkı sağlamak ikinci bir amaçtır. Bu doğrultuda araştırma için, Sakarya’da yaşayan 1965 – 1979 yılları arasında doğan X kuşağı bireyleri ve 1980 – 1999 yılları arasında doğan Y kuşağı bireyleri seçilmiştir. Araştırmanın örnekleme % 62,4 (128) kadın ve % 37,6 (77) erkek olmak üzere toplam 205 kişidir. Katılımcıların % 46,3’ü evli ve % 53,7’si bekar, %73,7’si (151) Y Kuşak ve %26,3’ü (54) X Kuşaktır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları; Demografik Bilgi Formu, Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği, İlişki Ölçekleri Anketi ve Yaşam Doyumu Ölçeği’dir. Araştırmada kullanılan veriler bilgisayar ortamına aktarılarak SPSS 22 yardımıyla çözümlenmiştir.

Araştırmada öncelikle kişilere ilişkin demografik özelliklerin dağılımını gösteren tablo verilmiştir. Çözümlemelerde değişkenlerin karşılaştırılmasında veri testleri normal dağılım göstermiştir. Bağlanma stilleri, kişilerarası ilişkiler ve yaşam doyumunun demografik değişkenlere göre farklılık gösterme durumu parametrik testlerden t-test ve Anova testi ile analiz edilmiştir. Bağlanma stilleri ile kişilerarası ilişkiler ve yaşam doyumunu arasındaki ilişki parametrik testlerden Pearson korelasyon testi ile analiz edilmiştir. Bağlanma stillerinin kişilerarası ilişkiler ve yaşam doyumuna etkisi regresyon testi ile analiz edilmiştir.

Araştırmaya katılan X ve Y kuşak bireyelerine uygulanan t-test sonucunda saplantılı bağlanma açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Ortalama puanlar incelendiğinde Y kuşığı bireylerinde saplantılı bağlanmanın daha fazla olduğu görülmüştür. Bağlanma stilleri ile kişilerarası ilişki boyutlarının dört alt boyutu karşılaştırıldığında; bağlanmanın etkisinin X ve Y kuşakta farklılık gösterdiği görülmektedir.

X ve Y kuşakta, bağlanma stillerinin yaşam doyumuna etkisi regresyon analizi ile incelenmiş ama anlamlı bulunmamıştır. Bulgular ilgili literatür ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kuşaklar, Bağlanma Stilleri, Yaşam Doyumu, Kişilerarası İlişkiler

ABSTRACT

(AŞKAR, Sevgi Hatice, Yüksek Lisans, İstanbul, 2018)

Comparison of The Effects of Attachment Styles on Life Satisfaction and Interpersonal Relationship Among X and Y Generation Individuals

In this study, the generations formed by the rapidly changing times, the classification of these generations, the individuals born between the Gen X (1965 - 1979), and the bonding styles developed by the members who were members of Gen Y (1980-1999) and the effects of these attachment styles on the life satisfaction and interpersonal relationships of the persons

It is a secondary aim to contribute to the literature by discussing the consequences of evaluating these aims. For this research, the Gen X individuals born in Sakarya between 1965 and 1979 and the Gen Y individuals born between 1980 and 1999 were selected. The sample of the study is a total of 205 persons, with 62.4% (128) female and 37.6% (77) male. 46,3% of participants were married and 53,7% were single, 73,7% (151) were Gen Y and 26,3% (54) Gen X. Data collection tools used in research; data collection tools used in the research are Demographic Information Form, Interpersonal Relationships and Dimensions Scale, Relationship Scales Questionnaire, The Satisfaction with Life Scale. The data used in the research was transferred to the electronic environment and analyzed with the help of SPSS 22.

In the study, firstly a table showing the distribution of demographics about the persons is given. In the comparison of the variables in the analyzes, the data tests showed a normal distribution. Differences in attachment styles, interpersonal relationships, and life satisfaction according to demographic variables were analyzed by t-test and Anova test from parametric tests. The relationship between attachment styles and interpersonal relationships and life satisfaction was analyzed by parametric tests

using the Pearson correlation test. The effects of attachment styles on interpersonal relationships and life satisfaction were analyzed by a regression test.

There is a statistically significant difference in preoccupied attachment in the t-test result applied to the X and Y generation subjects participating in the study. When average scores were examined, it was seen that preoccupied attachment was more common in Gen Y individuals. When the attachment styles and the four subscales of interpersonal dimensions were compared, it is seen that the effect of bonding varies in the Gen X and Y.

In the Gen X and Y, the effect of attachment styles on life satisfaction was examined by regression analysis but not significant. The findings are discussed in the light of relevant literature.

Key Words: Generations, Attachment Styles, The Satisfaction with Life, Interpersonal Relations

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	VI
TABLolar.....	IX
EKLER LİSTESİ.....	X
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
GİRİŞ.....	1
İKİNCİ BÖLÜM.....	3
2.1 KUŞAK KAVRAMININ TANIMI VE KUŞAK KAVRAMINI OLUŞTURAN UNSURLAR.....	3
2.1.2 Kuşak Nedir?.....	3
2.2 KUŞAKLARIN SINIFLANDIRILMASI.....	4
2.2.1 Gelenekselciler (Traditionalist).....	5
2.2.2 Bebek Patlaması (Baby Boomers).....	7
2.2.3 X Kuşağı.....	8
2.2.4 Y Kuşağı.....	10
2.2.5 Z Kuşağı.....	13
2.3 KUŞAK FARKLILIKLARI.....	15
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	18
BAĞLANMA VE BAĞLANMA STİLLERİNİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ...18	
3.1. BAĞLANMANIN GELİŞİMİ.....	18
3.2 KİŞİLİK GELİŞİMİ.....	21
3.3. BAĞLANMA KURAMI.....	23

3.4 SOSYAL İLİŞKİLER MODELİ (SOCIAL RELATIONS MODEL).....	25
3.5 YETİŞKİN BAĞLANMA BİÇİMLERİ.....	26
3.6 DÖRTLÜ BAĞLANMA MODELİ.....	27
3.7 BEBEKLERDE BAĞLANMA MODELLERİ.....	28
3.7.1 Güvenli Bağlanmış Bebekler.....	29
3.7.2 Güvensiz Kaçınan Bebekler.....	29
3.7.3 Güvensiz Dirençli Bebekler.....	29
3.7.4 Güvensiz Dağınık Bebekler.....	30
3.8 YETİŞKİNLERDE BAĞLANMA MODELLERİ.....	30
3.8.1 Güvenli Bağlanma	30
3.8.2 Saplantılı Bağlanma.....	30
3.8.3 Korkulu Bağlanma.....	31
3.8.4 Kayıtsız Bağlanma.....	31
3.9 KİŞİLERARASI İLİŞKİLER.....	31
3.10 YAŞAM DOYUMU.....	33
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	35
YÖNTEM	35
4.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	35
4.2 EVREN VE ÖRNEKLEM.....	35
4.3 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	35
4.3.1 Demografik Bilgi Formu.....	36
4.3.2 Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği (KİBÖ).....	36
4.3.3 İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA).....	36
4.3.4 Yaşam Doyumu Ölçeği.....	37
4.4 VERİLERİN TOPLANMASI.....	37

4.5 VERİLERİN ANALİZİ.....	37
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	38
BULGULAR.....	38
5.1 PARAMETRİK TESTLER.....	38
5.2 KARŞILAŞTIRMA TESTLERİ.....	42
5.3 İLİŞKİ TESTLERİ.....	46
5.4 ETKİ TESTLERİ.....	48
ALTINCI BÖLÜM.....	53
TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER.....	53
6.1 TARTIŞMA	53
6.2 SINIRLILIKLAR.....	56
6.3 VARSAYIMLAR.....	56
6.4 SONUÇLAR.....	57
6.5 ÖNERİLER.....	59
KAYNAKÇA.....	60
EKLER.....	71
ÖZGEÇMİŞ.....	82

TABLÖLAR

Tablo1: Kişisel Bilgiler.....	39
Tablo2: Kimin Tarafından Yetiştirildiniz Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı.....	40
Tablo3: Bağlanma Stilleri, Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doyumunun Betimsel İstatistikleri.....	41
Tablo4: Bağlanma Stilleri, Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doyumunun Cinsiyet Açısından İncelenmesi.....	42
Tablo5: Bağlanma Stilleri, Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doyumunun Medeni Hal Açısından İncelenmesi.....	43
Tablo6: Bağlanma Stilleri, Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doyumunun Çalışma Durumu Açısından İncelenmesi.....	44
Tablo7: Bağlanma Stilleri, Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doyumunun Kuşak Açısından İncelenmesi.....	45
Tablo8: Y ve X Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stilleri ile Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	46
Tablo9: Y ve X Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stillerinin Onay Bağımlılığa Etki Durumunun İncelenmesi.....	48
Tablo10: Y ve X Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stillerinin Empatiye Etki Durumunun İncelenmesi.....	49
Tablo11: Y ve X Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stillerinin Başkalarına Güvene Etki Durumunun İncelenmesi.....	50
Tablo12: Y ve X Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stillerinin Duygu Farkındalığına Etki Durumunun İncelenmesi.....	51
Tablo13: Y ve X Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stillerinin Yaşam Doyumuna Etki Durumunun İncelenmesi.....	52

EKLER LİSTESİ

EK 1: Demografik Bilgi Formu

EK 2: İlişki Ölçekleri Anketi

EK 3: Yaşam Doyumu Ölçeği

EK 4: Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği



BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Aynı tarihsel zamanda doğan, aynı dönemin ekonomik, politik ve sosyal özelliklerinin oluşturduğu zaman dilimine mensup olan, aynı çağın koşullarını ve sıkıntılarını yaşamış kişilere kuşak (jenerasyon) denilmektedir. Değişimin hızlı olduğu dünyamızda aile yapısı, toplumsal değerler, sosyal hayat ve kuşaklar arasındaki farklılıklar da hızla değişmektedir. Her kuşak önceki kuşağa göre daha fazla bilgi ve beceriye sahip olduğu için hızlı bir ilerleme kaydedilmiştir. İnsanların ihtiyaçları zaman ve şartlara göre değişmiştir.

Kuşaklar içinde buldukları tarihi süreçler ve ortam değişikliklerinden dolayı farklılıklara sahiptirler. Bu farklılıklar, kuşaklar arasında kişilerin iletişimlerinde, karakterlerinde ve sosyal hayatlarında önemli ayrışmalar olduğunu göstermektedir. Kuşaklar ortalama yirmi beş-otuz yıllık yaş gruplarının oluşturduğu bireyler öbeğidir. Jenerasyonel sistem içinde antropoloji, psikoloji, sosyoloji ve ekonomi bilimlerinden parçalar barındıran geçmişi anlama ve geleceğe yön verme aracıdır.(Kuran 2018:17).

Günümüzde oluşan ekonomik gelişmeler, politik olaylar ve teknolojik ilerlemeler kişilerin yaşam biçimlerini ve yaşadıkları kültürü etkilemektedir. Bu da insanların yetişme tarzlarına, iş hayatlarına, sosyal çevrelerine ve diğer insanlarla oluşturdukları etkileşime etki etmektedir. Bu değişikliklerin etkisi ile de kuşak kavramı oluşmaktadır. Her kuşak kendi içinde bulunduğu zaman dilimine göre şekillenir. Bu zaman dilimleri kuşaklar arasındaki farkları da göstermektedir.(Mücevher, 2015 :1).

Dünya genelinde yapılan çalışmalarda ülke ve kültürel farklılıklar bazında kuşak ayrımları tanımlanmış, kültürel algılar ele alınarak sınıflandırmalar yapılmıştır. Artan refah düzeyi ve yaşam koşulları sayesinde yaşam ömrü de artmış ve insanların iş hayatında daha uzun süre kalmasına yol açmıştır. Bu nedenden dolayı sessiz kuşak, bebek patlaması kuşağı, X kuşağı ve Y kuşağından oluşan 4 kuşak aktif olarak iş hayatında bulunmaktadır. Yaklaşık on yıl sonra Z kuşağı da çalışma hayatına katılacaktır. Farklı yaş gruplarının bir arada bulunmasından dolayı sorunlar ortaya

çıkılmaktadır. Bu sorunların önemli bir kısmı algı, yöntem ve iletişim farklılıklarından kaynaklanmaktadır. (Adıgüzel, Batur, Ekşili, 2014 :167).

Ortaya çıkan yeni ihtiyaçlara karşı geliştirilmiş olan ve değişiklik içeren bu sürece bağlanma teorisi de, bu sürecin bir parçası olarak katkıda bulunmaktadır. Bağlanma teorisi; ilişki kurma, bağ kurma anlamına gelmektedir.(Yörükkan 2011:1). Bir bebeğin, bakıcısı ile kurduğu ilişki bağlanma teorisini oluşturmaktadır. Her kuşak, bir sonraki nesle kazanımlarını aktarır. Bu aktarım sosyal ilişkileri de kapsamaktadır. Bireyler fizik, biyolojik ve sosyo-kültürel çevre ile karşılıklı ilişki içerisinde bulunmuş ve karşılıklı ilişkiler sonucu bir takım yeni davranışlar geliştirmiştir. Hayat boyu süren eğitim sürecini oluşturmuştur. Bu sosyalleşme sürecinin önemli bir parçasını ise, kalıcı etkisi bulunan bağ kurma veya bağlanma oluşturmaktadır.(Yörükkan 2011:2).

Yetişkinlerin sağlıklı bireyler olarak yetişmesinde ve sağlıklı bağlanma gerçekleştirmesinde hayatlarındaki önemli kişilerle kurdukları iletişim etkilidir. Kişilerarası ilişkilerin gelişmesinde, ilk deneyimler anne, baba veya bakım veren kişi ile gerçekleşmektedir. Bu deneyimlere ait hatıralar, yaşamın ileriki zamanlarında kurulacak ilişkilerde önemli rol oynamaktadır. (Çapan, B. , 2009).

İKİNCİ BÖLÜM

2.1 KUŞAK KAVRAMININ TANIMI VE KUŞAK KAVRAMINI OLUŞTURAN UNSURLAR

2.1.2 Kuşak nedir?

Kuşakların aralarındaki süreçlerin kısılması ve aralarındaki farkların daha belirgin hale gelmesi sonucunda kaynaklarda daha çok yer almaya başlamıştır. Çalışma hayatında aynı anda üç farklı kuşak bulunmaktadır. (İşçimen, 2012 :2).

Kuşak tanımı Türk Dil Kurumu sözlüğünde; “Yaklaşık olarak aynı yıllarda hayata gelen , aynı çağın şartlarını, bu sebeple birbirine benzer sıkıntıları, yazgılarını paylaşmış benzer sorumluluklarla yükümlü olmuş kişilerin topluluğudur.” (www.tdk.gov.tr).

Dünya genelinde ekonomik, politik ve sosyal hareketlerle oluşmuş zaman dilimlerine jenerasyon denmektedir. (Keleş, 2011:129).

Kuşak, anne – baba ve çocuklarının doğum zamanları arasındaki ortalama süreci ifade eder. Türk Dil Kurumu Toplum Bilimi Terimleri sözlüğünde; kuşak kavramı için yirmi beş – otuz yıllık zaman diliminden oluştuğu ifade edilmektedir. (www.tdk.gov.tr). Kuşak tanımını daha iyi kavramak için kuşak kuramına bakılabilir. Kuşak kuramı; kişilerin hayata geldikleri zaman itibariyle benzer yaşanan toplumsal, ekonomik, sosyal ve politik olaylar, bu kişilerin oluşturdukları değer yargıları ve inançları, birbirlerine benzeyen karakter yapıları ile oluşturulan bütün bir topluluğu ele almaktır. Bu süreçlerdeki tüm savaş dönemleri, kıtlık ve yokluk süreçleri, ekonomik krizler, işsizlik gibi durumlar bu kavram üzerinde etkilidir.(Çarıkçı, Göktaş, 2016 :856).

Marshall’ a (1999: 439) göre kuşaklar, toplumun yaklaşık olarak yakın zamanlarında dünyaya gelen bireylerinden oluşan yaş gruplarıdır. Her kuşağın kendine özgü yaşadığı tecrübeler, toplumlardaki değişimlere sebep olmuştur. Kuşak kavramı, bir neslin yaşadığı dönemin, öteki nesiller ile yaşadığı dönemleri kapsamaktadır. Kuşak kavramı ile ilgili yapılan çalışmalar; toplumsallaşmadaki farklılıkların kuşaklar arası

çatışmaları ortaya çıkardığını ifade etmektedir. Bu çatışmalar düşünce, duygu, amaç ve çıkar farklılıklarından ortaya çıkmıştır.

Kuşak çalışmasını ilk olarak Alman filozof ve sosyolog Karl Mannheim (1952) “Kuşakların Problemleri / The Problem of Generations” makalesinde ortaya koymuştur. Mannheim (1952: 292) ; toplum içinde kuşaktan bahsedebilmek için temel yapı taşları olması gerektiğini ileri sürmektedir. Kuşak kavramının oluşması için gerekli yapı taşları; yeni bireylerin katılması, bu süreçte yaşamış bireylerin yok olması, bir kuşakta bulunan bireylerin sadece o kuşağa ait zamanda bulunmaları, nesilden nesle aktarımın sürekli devam eden bir süreç olması, kuşakların yaşadıkları döneme ait oluşturdukları kültürel mirasın aktarılması gerekliliğidir.

Bu tanımlardan anlaşılacağı üzere kuşak; benzer zaman dilimlerinde doğmuş, benzer yaşam dönemlerini paylaşan, aynı dönemin olaylarına şahitlik etmiş ve yaşadıkları dönemin olayları sonucunda şekillendirilmiş insan topluluğudur. Her neslin kendine ait özellikleri, tutumları, değerleri, davranışları, güçlü yanları, zayıf tarafları bulunmaktadır. (Lower, 2008).

2.2 KUŞAKLARIN SINIFLANDIRILMASI

Farklı kuşakların aralarındaki yaş farkı, kuşaklar arası iletişimi etkilemektedir. Aynı zamanda bir arada bulunma ve birlikte çalışma anlayışları üzerine de etkisi bulunmaktadır. Bu etki kuşakların sınıflandırılması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. (Adıgüzel, Batur, Ekşili, 2014 : 170). Sosyal, siyasi, ekonomik ve teknolojik gelişmeler toplumların içinde buldukları kültürün yapısını değiştirmiştir. Bu değişimler, farklı zaman aralıklarında doğan bireylerin davranışlarında değişiklikler oluşturmuştur. (Ayhün, 2013 : 93).

Aynı kuşak grupları, toplumu etkileyen olayları birlikte yaşarlar ve bu olayları deneyimleyerek aynı şartlarda etkilenirler. Bu da kuşakların zaman dilimlerini belirlemektedir. Bireyler bu yüzden doğum yılları ve yaşlarına göre hesaplanırlar. Aynı zamanlarda, aynı hayat şartlarını deneyimlemeleri gerekmektedir.(Mücevher, 2015 :5).

Kuşakları sadece doğdukları yıllara göre sınıflandırıp ele almak doğru değildir. Kuşakları oluşturan bireylerin duyguları, hayata bakış açıları, amaçları, düşünceleri ve tecrübelerinin de tanımlanması gereklidir. Her kuşağın, zamanın şartlarına göre ve hayat deneyimlerine göre oluşturdukları karakteristik özellikleri ve değer yargıları bulunmaktadır. (Demirdöğmez, Küçükoğlu, Taş, 2017 : 1035).

Kuşak kavramı ve kuşakların sınıflandırılması farklı çalışmalarda incelenmiştir. Bu çalışmalara göre kuşakların sınıflandırılmasının, kültürlerarası değişiklik göstermekte olduğu ortaya çıkmıştır. Farklı kaynak taramalarında kuşakları oluşturan doğum yıllarının ve kuşaklara ait bazı özelliklerin değişiklik gösterdiği görülmektedir. (Adıgüzel, Batur, Ekşili, 2014 : 170).

Kuşak çalışmaları, yıllara göre sınıflandırılan kuşakların genel olarak yüz yılda bir tekrar ettiğini göstermektedir. (Ertaş, 2017 : 3). Sınıflandırılmış olan kuşaklar beş grupta incelenmektedir. (Adıgüzel, Batur, Ekşili , 2014 : 169 –170).

1. Gelenekselciler (Traditionalists)
2. Bebek Patlaması (Baby Boomers)
3. X Kuşağı
4. Y Kuşağı
5. Z Kuşağı

2.2.1. Gelenekselciler (Traditionalist)

Bu kuşağın adı bazı kaynaklarda farklılık gösterir ve “Sessiz Kuşak” olarak adlandırılır. (Adıgüzel, Batur, Ekşili, 2014 : 171). Bu kuşakta 1925 – 1945 yılları arasında hayata gelmiş ve günümüzde 73 – 93 yaşları arasındaki bireyleri kapsamaktadır. (Mücevher, 2015: 7). Bu kuşağa gelenekselciler denmesinin sebeplerinden biri de, tarım toplumundan sanayi toplumuna geçişe şahit olmalarıdır. (Kuran, 2018: 42).

Sessiz kuşak, dünya nüfusunun yüzde 4'ünü, Türkiye nüfusunun yüzde 3'ünü oluşturan ve 20. yy. başlangıcının en genç kuşağıdır. (Kuran, 2018 : 41). İkinci Dünya Savaşı'nı görmüş ve ekonomik buhran döneminde hayata gelen babaanne, anneanne ve dedeleri oluşturan, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk neslidir. (www.dijitalajanslar.com/). Bu kuşağın bireyleri; büyük savaşlar yaşamış ve bu savaşların etkisi ile oluşan kayıplar vermiş, yıkımlar yaşamış ve kıtlık dönemleri geçirmişlerdir. (Kuran. 2018 : 37).

Bu kuşak; dünyada insan hakları hareketlerine, Türkiye de ise çok partili döneme geçişi ve ihtilali yaşamış kişilerden oluşur. (www.kigem.com). Kaynaklara göre, bu kuşak yaşadığımız dönemin en yaşlı üyelerini kapsamaktadır. Bu kuşağın geçirmiş olduğu dönem ve bu dönem içinde meydana gelen tarihsel süreçler göz önüne alındığında, bu kuşağın kendi çıkar ve isteklerini bir kenara bırakıp, ortak amaçlar uğruna hareket ettiği görülebilmektedir. (Adıgüzel, Batur, Ekşili, 2014 : 171).

Bu kuşağa sessiz kuşak adının verilmesi; bu kuşağın yaşadığı zor zamanların bu kuşaktaki bireylere çocukluklarını bile yaşatmamasıdır. Bu kuşak zor zamanları atlama için çok çalışmak zorunda kalmıştır. (Kuran, 2018 : 41). Sessiz kuşağın kültürel öğeleri içinde büyük aileler, sosyal gruplar ve yakın komşuluk ilişkileri bulunmaktadır. Toplumun değer yargılarını ise otoriteye saygı ve sadakat, çok çalışma ve toplumsal değerlerin yapı taşları olarak kabul edilmesi oluşturmaktadır. Bu kuşağın yaşam felsefeleri yaşamak için çalışmaktır. (www.humanica.com.tr/).

Bu kuşak az da olsa iş hayatında hala bulunan üyelere sahiptir. Bu kuşak zamanla değişen sosyal, kültürel, ekonomik, politik ve sağlıkla ilgili gelişmelerle karşı karşıya kalmıştır. Bu durumda, bu kuşak bireylerini öğrenen konumuna getirmiştir. Kuralcı yapıları sayesinde öğrenmeye çalışan ve bu durumdan şikayetçi olmayan bireyler olmuşlardır. (Etlican, 2012 : 4). Günümüzdeki iş yaşamının yapı taşlarını bu kuşak oluşturmaktadır. Çalışmayı hayatlarının temelini koyan sessiz kuşak bireyleri, pratik zekalarını ve bilgi birikimlerini değerlendirerek başarılı işler yapmış ve önemli mevkilere gelmiş bireylerden oluşmaktadır. Bu kuşak bireyleri otoriteye saygılı, düzeni tercih eden, risk almayan, ekip çalışmasına ve işbirliğine önem veren, detaycı, çalışkan ve kararlıdır. (Tolbize, 2008 : 2).

Bu kuşağın bireyleri, savaş bittikten sonra bile gelecek kaygıları yaşayarak hayatlarını devam ettirmişlerdir. Türkiye’de 1945’li yılların sonuna kadar nüfus, eğitim ve sağlık alanlarında birçok gelişmeler yaşanmıştır. Bu kuşağın bireyelerinin yaşadığı dönemi günümüzle kıyasladığımızda yaşam standartlarının yetersiz olduğu görülmektedir.(Ayhün, 2013 : 98). Garantici ve sahip oldukları şartların kıymetini bilen bireyler olmalarından kaynaklı iş değiştirmek bu kuşak için çok zor bir durumdur. (Ertaş, 2017 : 4).

2.2.2. Bebek Patlaması (Baby Boomers)

Bu kuşak 1946 – 1964 yılları arasında doğan bireyelerden oluşur. Bu kuşağı, İkinci Dünya Savaşı’ndan sonraki nüfus patlaması zamanında hayata gelen kişiler oluşturur. (Adıgüzel, Batur, Ekşili, 2014 : 171 – 172). Baby Boomers tabiri ilk defa 1970’te Washington Post gazetesinde yazılan bir makale ile ortaya çıkmıştır. Amerikalılar bu tabiri koymuş olsalar da Türkiye’de savaş sonrası kuşağı olarak nüfusun artış hızına katkı sağlamıştır. Bu kuşak dünya nüfusunun 14’ünü, Türkiye nüfusunun yüzde 15’ini oluşturur. (Kuran, 2018: 59 – 60). Bu kuşağa, yaşadıkları evde önce çocuklarını büyüttüğü, yaşlandıktan sonra ebeveynlerine baktıkları ve kalabalık aile tarzı yaşadıkları için “sandviç kuşağı” da denir. (Kızıldağ, Metin, 2017 :343).

Bu kuşak, bir önceki kuşak olan sessiz kuşak çalışanları gibi savaştan sonra kıtlık ve sıkıntılar yaşamışlardır. Bu kuşağın bireyleri, “çalışmak için yaşamak” düşüncesini temel yapı taşı olarak benimsemiş ve bu yüzden de anlamlı buldukları işlerde çalışmak istemişlerdir. İşe bağlı ve hırslı bir kuşak olan bebek patlaması kuşağı, iyi bir hayat standardına sahip olmak için çok çalışmak gerektiği düşüncesine sahiptir. (Ayhün, 2013 :104).

Bebek patlaması kuşağı bireyleri, yaşadıkları ekonomik zorluklar sebebiyle çalışma hayatlarında sadık kişiler olmuşlardır. Bu kuşağın çalışan bireyleri uzun zaman aynı işyerinde çalışma düşüncesindedir. Çalışma zamanlarına ve işlerine sadakatlerine göre kariyerlerinde iyi yerlere gelmek isteyen bir kuşak olarak belirtilmiştir. (Kızıldağ, Metin, 2017 :346).

Bebek patlaması kuşağı üyeleri çalışkan, itaatkar ve fedakar kişilerdir. Bu kuşak kuralcı olarak sınıflandırılır. Çalışmayı hayatlarının merkezine koyan bu kuşak, kriz zamanlarında bile soğukkanlı ve iyimser tutum sergileyebilir. Bu kuşağa mensup birçok kişi emekli olmasına rağmen çalışma hayatında hala aktif bir şekilde rol almaktadır. (Adıgüzel, Batur, Ekşili, 2014 :172). Çalışma hayatında bulunmalarının tek nedeni ekonomik şartlar değil, bunun yanı sıra diğer kişilerle iletişim halinde olmak, takım çalışmalarında bulunmak ve sosyal yapıda yer almak istemelerindedir.(Kızıldağ, Metin, 2017 :344). Bebek Patlaması kuşağı, diğer kuşaklarla da en iyi anlaşılan gruptur, bunun sebebi aile ilişkilerine ve sosyal ilişkilere önem vermeleridir. (Kuran, 2018 :60).

2.2.3 X Kuşağı

Bu kuşak 1965 – 1979 yılları arasında doğan bireyleri kapsamaktadır. Çalışma hayatında sadakatli, kanaatkar ve çalıştıkları işte uzun yıllar geçirmiş kişilerdir. Bu kuşak teknoloji devrimine denk gelmiş ve zorunlu olarak teknolojiden faydalanmaya başlamışlardır. X kuşağı, toplumda oluşan problem ve sorunlara duyarlı, otoriteye saygılı, çalışmayı seven ve iş motivasyonu yüksek kişilerdir. (Keleş, 2011 :131).

X kuşağı, kendisinden önce var olan sessiz kuşak ve bebek patlaması kuşağından farklıdır. Sessiz kuşak ve bebek patlaması kuşağı işkolik denilebilecek kadar işlerine bağlıyken, X kuşağı işkolik olmadan iş hayatını sürdürmeyi, bunun yanı sıra aile ve arkadaşlık ilişkilerine de önem vermeyi tercih etti. Bu sayede hem iş hem aile ilişkileri hem de sosyal hayatı aynı anda yürütmeyi başarmışlardır. (Abrams, Frank, 2014 :10). Önceki kuşaklara göre iş-yaşam dengesini kurmada başarılıdır. Çalıştıkları yerde kuralların ve formalite işlerin daha az olmasını isterler. (Ertaş, 2017 :5). X kuşağı bireyleri, amaç odaklıdır. İş ve sosyal hayat dengesini ayarlamaya çalışırlar, bu yüzden bütün işlerini çalıştıkları günlerde tamamlamaya çalışırlar. Sadakat duyguları güçlüdür fakat hep daha iyi iş imkanları ararlar.(Etlican, 2012 :5).

X kuşağı, kuşaklar arasında bireyselliği temsil eder. Ülkemizde nüfusun yüzde 20'sini oluşturur. İlklerle tanışan X kuşağı, ilk renkli televizyonu, ilk e-postayı ve ilk cep telefonunu deneyimlemiştir. Bu kuşak dünyada petrol krizinin, Türkiye'de sağ-sol

çatışmalarının yaşandığı zamana denk gelmektedir. Bu kuşakla birlikte kadınlar iş gücüne katkı sağlamaya başladılar ve bu kuşak üyeleri paraya daha çok odaklanan bir kuşak olmuştur. Sessiz kuşak ve Bebek patlaması kuşağının aksine iş hayatında benimsedikleri kavram “yaşamak için çalışmak” olmuştur. (Kuran, 2018 :82 – 83). Kuşkucu bir yapıya sahip olan X kuşağı bireylerinin yönetiminin kontrollü olarak kendilerine bırakılması uygundur. (Çetin, Karalar, 2016 :160).

Bu kuşak dünyada makro gelişimlerin olduğu bir döneme denk gelmiştir. (Okan, Yalman, 2013 :140). 1965 – 1979 yılları arasında geçen zaman diliminde Türkiye’de önemli değişimler olduğu görülmektedir. Bu yıllar arasında hayat şartları önemli ölçüde iyileşmiştir. Hayat şartlarının iyileşmesi ile birlikte kişilerin davranışlarında da olumlu etki oluşturmuştur. Bu olumlu etki kişilerin iş hayatı dışında sosyal hayatlarıyla ilgili gelişmelere sebep olmuştur. (Ayhün, 2013 :100). Bebek patlaması kuşağının çocukları olan X kuşağı bireyleri, ebeveynlerinin işten çıkarılmalarına, ekonomik problemlere şahit olmuşlar, maddi olarak güvensiz bir ortamda yetişmişlerdir. Bu maddi zorlukları çocukluktan beri görmeleri, onları çalışma hayatında hırslı hale getirmiştir. (İşçimen, 2012 :8).

X kuşağı ekonominin düşüş yaşadığı ve farklı değerler sisteminin kurulduğu bir dünyada yaşayan bir nesildir. Bu kuşak üyeleri istediklerini elde etmek için mücadele etmeyi öğrenmişlerdir. (Çarıkçı, Kaplan, 2018 :28). Bu kuşak bir geçiş dönemidir. Günümüzde kullanılan birçok teknolojik ürünü bu kuşak bireyleri geliştirmiştir. Teknolojinin hızlı bir şekilde gelişmesine tanıklık etseler de, teknolojiyi kullanmada kendilerinden sonraki kuşakların çok gerisinde kalmışlardır. Günümüzde iş hayatında bebek patlamaları kuşağının üyeleri, genelde yönetim alanında görev almaktadır. X ve Y kuşağı üyeleri bebek patlamaları kuşağının bulunduğu konumun daha alt kademelerinde ve birbirlerine benzer pozisyonlarda yer almaktadırlar. Bebek patlamaları ve Y kuşağının popülasyonu X kuşağı bireylerinden daha fazladır, bu sebeple X kuşağı “arada kalan kuşak” olarak adlandırılmaktadır. (Toruntay,2011 :74 – 75).

Bebek patlamaları kuşağından sonra zorlu bir ekonomik süreç, AIDS salgını, karışık politik olaylar ve soğuk savaşın bitişine tanıklık etmişlerdir. Yaşadıkları güvensizlikler bağımsızlığa, yaratıcılığa ve kişisel girişime önem vermelerine neden olmuştur. (Sharagay, Tziner, 2011 :144).

2.2.4 Y Kuşağı

1980 – 1999 yılları arasında doğduğu kabul edilen kuşaktır. Dünya nüfusunun yüzde 31'ini, Türkiye nüfusunun yüzde 32'sini oluştururlar. Türkiye, Avrupa ülkelerinin toplam nüfusundan daha fazla Y kuşak barındırmaktadır. Y kuşağının büyüdüğü yıllarda ülkemizde kriz dönemi, dünyada 11 Eylül olayları ve Körfez Savaşı yaşanmıştır. (Kuran, 2018 :97). Bazı araştırmacılar bu kuşağa Milenyum kuşağı, boom ekosu olarak isimlendirilmektedir. (Lower, 2008 :80). Y kuşağı adını Generation Youth cümlesindeki Youth kelimesinin ilk harfinden almıştır. Bu cümleyi Türkçe'ye çevirdiğimizde gençlik kuşağı anlamına gelmektedir. (Latif, Serbest, 2014 :141). Y kuşağı üst kuşaklara göre savaşları ve kıtlığı yaşamamıştır. Bu yüzden daha zenginlik içinde ve olumlu şartlarda yetişmişlerdir. İnternet ve teknolojinin imkanlarını kullanarak bilgiye kolayca ulaşmayı öğrenmişlerdir. Üst kuşaklara göre, daha fazla sorgulayıcı ve düşüncelerini açıkça dile getiren bir kuşaktır. (Bekmezci, 2017 :105).

Y kuşağı bireyelerine, anne babaları tarafından bütün düşüncelerin eşit bir şekilde önemli olduğu öğretilmiş ve anne babalar Y kuşağı çocuklarına spor, sanat ve müzik gibi aktivite alanında birçok şeyi öğrenmelerine ve tecrübe etmelerine destek sağlamışlardır. Y kuşağı, ebeveynlerinin bu ilgileri sayesinde eleştirel bakış açısını benimsemiş ve eleştiri yapacakları alan için cep telefonlarını ve sosyal medya hesaplarını kullanmaktadır. (Çarıkcı, Kaplan, 2018 :28). Y kuşağının ayırt edici özelliklerinin başında teknolojiye düşkünlükleri gelmektedir. Teknoloji çağının gelişim göstermesi ile küreselleşmenin etkilerini de en çok bu kuşak görmüştür. (Engizek, Şeker kaya, 2016 :247). Y kuşağı; kendisine güvenen, diğer kişilerle olumlu ilişkiler kurabilen, risk almayı seven, özgürlükçü, teknoloji dünyasına hakim ve bu alanı kullanarak sosyalleşen, online alışveriş yapmayı seven, sosyal iletişim ağları olan Facebook, Instagram, MSN, Youtube, Twitter gibi hesapları işyerinde çalışırken bile çevrimiçi olarak kullanan kişilerdir. (Bozyiğit, Özeltürkay, 2015 :278). Hayatlarının

odak noktasında internet bulunur. Bu kuşak eğitilmiş, teknolojiyi diğer kuşaklara göre çok rahat kullanabilen, eğlenceli yaşantıyı iş hayatlarında da sürdürmek isteyen, lider yapıda kişilerdir.(Keleş, 2013 :29 – 30).

Yapılan araştırmalarda, Y kuşağının özellikleri üzerine çalışan pek çok çalışma vardır. Bu araştırmalarda benzer özellikler olsa da her araştırmada kuşağın farklı özelliklerinden bahsedilir. Dünya genelinde kuşaklar bazı ortak özellikler sergilese de, sosyal, politik ve ekonomik nedenlerden dolayı her ülkede bulunan kuşak üyelerinin özellikleri değişiklik göstermektedir. (Kuyucu, 2017 :853)

Bu kuşağın üyelerinin, önceki kuşaklara göre olumlu özellikleri; dinamik, pratik, teknolojiyi iyi kullanan ve sonuç odaklı olmalarıdır. Y kuşağı bireyleri, önceki kuşaklara göre olumsuz özellikleri ise sabırsız olmaları, hırslı ve sadakatsiz olmalarıdır. (Kuyucu, 2014 :79). Bir önceki neslin, başladıkları işte ölene kadar çalışma ve iş yerine olan bağlılık kavramlarının bu kuşakta olmadığını görüyoruz. Çalışma hayatına başladıktan sonra kısa sürede iş değiştirmeleri iş konusunda sadakatsiz bir tutum sergilemelerinin örneğidir.(Çoban, 2006). Y kuşağı üyeleri beklentileri yüksek bireylerdir. Ebeveynleri kendilerine güvenlerinin gelişmesinde destek olmuşlardır. (Shragay, Tziner, 2011 :144).

Çalışma hayatlarında özgürlüklerine önem veren, iş konusunda seçici davranan, sadakatsiz davranışlar gösteren, otorite kavramına karşı çıkan özellikleri vardır. İş hayatındaki bağlılıkları açısından kuşaklar arasında farklı fikir ayrılıkları bulunmaktadır.(Aka, 2018 :121). Bu kuşak eğitime çok önem vermektedir. Başarılı olmak için eğitim şart düşüncesine sahiptirler. Buna örnek olarak, giderek çoğalan üniversiteler, mesleki eğitim veren kursların artışı gösterilebilir. (Etlican, 2012 :6). Bu yıllarda Türkiye’de sağlık, eğitim ve maddi kazanç alanında iyileşmeler olduğu ifade edilir.(Ayhün,2013 :101).

Y kuşağı için önemli değerlerin; aile, sağlık, adalet olduğunu görüyoruz. Önceki kuşaklarda önemli görülen değerler ise başarı, performans, işinde iyi olma gibi kavramlardır. X kuşağı için mutluluk kavramını oluşturan tanım başarıyken, Y

kuşagında öncelikli benimsedikleri tanımın mutluluk ve insan olarak hak edilen değerin görülmesi olduğu görülmekte ve bu kavramların sonucunda başarının geleceğine inanmaktadırlar. Bu kuşak bireyleri, duyguların önemini kaybettiği bir zamanda, bu duyguları öncelikleri yaparak var olmaya çalışmaktadırlar..(Kuran, 2018 :98).

Y Kuşagının teknoloji kullanımı; (Tokabaş, 2012)

1. Bu kuşak internet ve televizyon ile büyümüştür.
2. Telefonla konuşmak ve yüz yüze görüşmek dışında sanal görüşmeler de yapıyorlar.
3. Sosyal medyayı birçok mecradan takip ediyorlar.
4. İş hayatının içinde de teknolojiyi kullanmak ve sürekli çevrimiçi olmak istiyorlar.
5. Bir şeyi merak ettiklerinde hemen internetten araştırıyorlar.
6. Dergi ve gazeteleri internetten takip ediyorlar.
7. Online alışveriş yapmayı tercih ediyorlar.
8. Sanal görüşmeleri yüz yüze görüşmelere tercih ediyorlar.
9. Fikirlerini sosyal medya üzerinden duyurmaya çalışıyorlar.
10. Birçoğu internet üzerinde kendine ait iş kuruyor ve para kazanabiliyorlar.

Kolay adaptasyon kurma ve girişimci ruha sahip olan Y kuşagı bireyelerinin, kendilerine güvenleri yüksek bu yüzden de iş hayatından beklentileri de fazla oluyor.

(Çoban, 2006). Y kuşağı, ekonomik zorluklar yaşayan bir kuşak. En büyük problem mezun olduktan sonra işsizlik. Bu kuşak yaşadıkları zorluklardan ders aldılar ve çalışma konusunda daha duyarlı davrandılar. Y kuşağını bu açıdan olgun bir yapı olarak nitelendirebiliriz. Çalışmaya verdikleri önem ve erken yaşta çalışma fikrine sahip olmaları bu kuşağın, X kuşağı ile benzerliğini göstermektedir. (Demirdöğmez, Küçükoğlu, Taş, 2017 :1037).

Y kuşağı, üst kuşaklar tarafından apolitik olarak sınıflandırılmaktadır. Farklı siyasi süreçler geçirmiş olan kuşakların anladığı siyaset tarzı ile bugünkü gençlerin siyaset anlayışları arasında farklar bulunmaktadır. Tek tip davranışlar ve düşünceler bu kuşağa uygun bir kavram değildir. Bu kuşak söze dayalı siyaset yapmak yerine, eylemlilik içinde hareket etmeyi benimsemiştir. (Ağırdır, 2013 :4).

2.2.5 Z Kuşağı

Z kuşağı, 2000 – 2018 yılları arasında dünyaya gelen nesildir. Bu kuşak ülkemizde nüfusun yüzde 30'unu oluşturmaktadır. Bu da Türkiye'de 24 milyondan fazla bebek, çocuk,ergen ve genç bulunduğu anlamına gelmektedir.(Kuran,2018 :132). Z kuşağı, teknolojinin içine doğan ve doğdukları süreden çok kısa bir zaman sonra teknolojiye uyum sağlayabilen bir nesildir. (Çarıkcı, Kaplan,2018 :30). Bu kuşağa “Kristal Nesil” adı verilmektedir. Bu adın verilmesinin sebebi ise; bu kuşağın derin duygusal bağlarının ve hassas değerlerinin olmasıdır.(Adıgüzel, Batur, Ekşili, 2014 :174).

Bu kuşağı diğer kuşaklardan ayıran temel özellik, teknolojinin yaygın olarak kullanıldığı bir süreçte hayata gelmeleridir. Günlük hayatımıza yön veren sosyal medyanın doğru kullanımı da önemli bir sorundur. Teknolojinin doğru ve faydalı bir şekilde kullanılmasını öğretmek yaşadığımız ülkenin yönetici ve eğitimcilerine düşmektedir. (Demirdöğmez, Küçükoğlu, Taş, 2017 :1033).

Z kuşağına yeni sessiz kuşak denilmektedir. Bunun sebebi, teknolojik imkanların bu kuşağın iletişim ve ulaşım imkanlarını kolaylaştırması, sosyal medya hesaplarına sahip olmaları, bu hesaplardan iletişim kurmaları ve bu sayede uzaktakiler ile iletişim

kurmalarından dolayı, fiziksel olarak yalnızlık gösterirler. Bu kuşak aşırı bireysel ve kendi başlarına yaşayan bir kuşak olarak nitelendirilebiliriz. (Mücevher, 2015 :16).

Z kuşakı, teknolojiyi ileri derece kullanan bir nesildir. İşlerini kısa sürede ve internet üzerinden titiz bir şekilde gerçekleştiriyorlar. Bu kuşakın üyelerinin yanında her zaman; bilgisayar, cep telefonu, i-pod veya tablet bulunmaktadır.(Ayhün,2013 :102). İlk yıllarında eğitim almaya başlayan Z kuşakı çocukları daha hızlı zihinsel gelişim göstermektedirler. Onlar için sosyalleşme sosyal ağlar sayesinde gerçekleşir. (Demirdöğmez, Küçüköğlü, Taş, 2017 :1036).

Z kuşakının doğumu dijital dünyanın içine olmuştur. Bu sebeple bu kuşak için; şu an kullanılan teknoloji, akıllı telefonlar, tabletler, bilgisayarlar yeni değildir. Z kuşakı bu teknolojik aletleri kullanarak üretken bir nesil olabilmektedir. Bu kuşakın bireyleri; realist ve pragmatik (yararcı) özelliklere sahiptir. Risk alma konusunda önceki kuşaklara göre daha dikkatlidirler.(Seymen, 2017 :472).

Y kuşakının iş hayatındaki amacı bir farklılık yaratmaktır, Z kuşakında ise iş, hevesli ve yüksek bir enerji ile yapılır. Z kuşakı da yaratıcı ve işbirlikçi özellikler sergiler. Bilgiyi çok hızlı işleme ve kendi kendilerini yönetebilme becerilerine sahiptirler.(Çetin, Karalar, 2016 :163). Bu kuşak teknolojiyi sadece oyun ve eğlence amaçlı kullanmamaktadır. Hayatlarının her alanlarında teknolojiyi kullanırlar, ihtiyaçları olan bilgiye ulaşmayı çok iyi biliyorlar. Bu kuşak özgürlüğe, doğaya, insanlara, hayvanlara değer veriyor. İnsan hakları ve özgürlükleri konusunda hassaslar, saygısızlık yapılmasını sevmiyorlar, bunu haklarının ihlal edilmesi olarak görüyorlar. Empati ve ifade özgürlüğü bu kuşakın temel ifadeleridir.(Kuran, 2018 :134).

Z kuşakı, Y kuşakının aksine aktif ve gönüllü çalışmayı seven, Y kuşakına göre daha kendine güvenli, birlik ve beraberliğe inanan, daha gerçekçi, Y kuşakı şimdiye odaklanırken, Z kuşakı geleceğe odaklanan bir nesildir. X ve Y kuşakına göre daha uzun saatler çalışabilirler ve bu kuşaklardan farklı olarak kendi işlerini kurmayı ve daha çok para kazanmayı hedeflerler. (Seymen, 2017 :474).

Z kuşağı değerlere önem veren, fiziksel hareketli işleri seven, işbirlikçi çalışmalar gösteren bireylere sahiptir.(Çetin, Karalar, 2016 :191). Z kuşağı üyelerinin oyuncakları tabletlerdir. Çabuk tüketen bir nesildir, bu sebeple çok çabuk sıkılıp, değişiklik isterler. Birden fazla konu ile aynı anda ilgilenebilirler, algıları açık ve zeki bir kuşaktır.(Türker, 2017 :10).

Z kuşağı anlayışla yaklaşıldığında, bulunduğu ortama olumlu değerler katar, çalışma hayatını ve toplumun değerlerini olumlu yönde değiştirir. Z kuşağının yenilikçi bakış açısı ve analitik zekasını iyi değerlendirmek için yöneticilerin iş hayatında ve eğitimcilerin okul hayatında önemli stratejiler izlemesi gerekmektedir. Bu gelişmelerle hem işyerleri hem Z kuşağı bireyleri iş hayatlarında yükselişe geçecektir. Bu yeni kuşağa eski kuşaklar anlayış göstermeli ve bu kuşakla işbirliği içinde, ortak bir denge bulunarak çalışmalar sürdürülmelidir. Bu kuşak için iş süreçleri kesinlikle teknolojiyle bütünleşmiş olmalı. Ben merkezci olan bu kuşak için, bireyselleşen isteklerine karşılık esnek tavırlar gösterilir.(Demirdöğmez, Küçükoğlu, Taş, 2017 :1046).

Z kuşağı; teknoloji, eğitim ve küreselleşme açısından bugüne kadarki en donanımlı nesildir. Bu kuşağı diğer kuşaklardan ayıran temel özellik inovasyonun çok hızlı gerçekleşmesi ve doğar doğmaz teknolojiye adaptasyon sağlamalarıdır.(Çarıkçı, Kaplan, 2018 :30).

2.3 Kuşak Farklılıkları

Kuşakları sadece doğum yıllarına göre sınıflandırmak doğru değildir. Bu kuşakları oluşturan kişilerin duyguları, fikirleri ve tecrübelerinin de tanımlanması gereklidir. Her kuşağın yaşamı anlamlandırma şekilleri, iletişim kurma tarzları, çalışma alışkanlıkları, kişilik özellikleri ve değer yargıları farklıdır.(Kon, 2017).

X kuşağı bireyleri, yaşadıkları ekonomik sıkıntılar nedeniyle kendilerini iş hayatına ve para kazanmaya adanmıştır. X kuşağı teknolojik gelişmelerin yaşandığı dönemlere tanıklık etmiş fakat hızına yetişememiştir. Y kuşağı, X kuşağının aksine teknoloji ile hayatını şekillendirmiştir. Bu aralarındaki en büyük farkı oluşturmuştur. Y kuşağı, internet ile birlikte hız olgusuna alışmış ve X kuşağına zıt bir özellik olan

sabırsız karakter yapısına bürünmüştür. Y kuşağı, X kuşağının ciddiliğinin aksine ciddiyetsiz, bürokratik yapılarının aksine bürokrasiye uzak bir nesil olmuştur.(Çaycı, Karagülle, 2014 :192).

Y kuşağı çalışma hayatının ve özel hayatının dengeli olmasına önem vermektedir. Y kuşağı bu dengeyi sağlayabilmek için özgür ve esnek çalışma şartlarının olmasını istemektedir. Bunun nedeni de kendini yönetme ve sorumluluk alma duygusundan kaynaklanmaktadır. Bu kuşak bilgi ve birikimini hep geliştirmek ve hayatta karşısına yeni çıkacak fırsatlara karşı açık olmak ister. Y kuşağı sorgulayan bireylere sahiptir; kolay inanmamakta ve mantıklı açıklamalar aramaktadırlar. (Yüksekbilgili, 2013 :345 – 346).

X kuşağı çalışma hayatını yaşamının temeli yapmış bir kuşaktır, Y kuşağı ise önce mutlu, sonra iş hayatında başarılı olmak isteyen bir kuşaktır. Bunun sonucu olarak X kuşağı, hep rekabet ederek ve liderlik hedefleriyle çalışma hayatında ilerlemiştir. Bu kuşak duygularını iş hayatlarının dışında bırakmışlardır. Y kuşak ise duygularıyla birlikte çalışma hayatında yer almaktadır. Aile ve arkadaşlık ilişkileri iş hayatının içinde de onlar için önemlidir. X kuşağı kadınları ve erkekleri iş hayatında bu kadar aktif olunca, ekonomik şartlarında etkisiyle üst kuşağa göre çocuk sayılarında düşüş görülmüştür.(Kuran, 2018 :84).

X kuşağı çalışma hayatı boyunca hep sabırlı ve işyerlerine sadık olmuşlardır. Y kuşak bireyleri ise çok kısa sürede terfi beklemektedir, çok çabuk yükselmek ve yönetici olmak isterler, işlerinde memnun değilse ayrılabilirler. Çalıştıkları yere bağ geliştirmemektedirler. Buradan Y kuşağının iş doyumu açısından, X kuşağına göre tatminsiz bir nesil olduğu varsayımı yapılabilmektedir. Değişimden hoşlanmayan X kuşağının aksine işyerlerinde artık her alanda değişime açık, fark yaratmayı ve yenilikleri seven Y kuşağı bulunmaktadır.(Seymen, 2017 :470 – 471). Bunların yanı sıra iş hayatlarında esnek zaman dilimi istemelerinin nedeni ilişkilere verdikleri önemden kaynaklanmaktadır ve sosyal ilişkilerine vakit ayırmak istemektedirler. (Göktaş, 2016 :35).

X kuşaağı, otoriteye bağlı, çalıştığı kuruma sadakat duygusu besleyen, daha az ocuk sahibi olan (Kuran, 2018 :83), kariyer hedefleri yüksek (İşçimen, 2012 :13) ve yaşamak için çalışmak ilkesini benimseyen bir kuşakken; Y kuşaağı, sosyal ve ailevi ilişkilerine önem veren, otoriteye karşı, teknolojiyi iyi kullanan ve iş hayatında başarılıdan önce mutlu olmayı tercih eden bir kuşaktır. (Kuran, 2018 :98). Birçok araştırmaya göre, Y kuşaağı zgrlğne düşkün, kendine güvenli, işbirliği içinde olmaya yatkın ve bencil bir kuşak olarak tanıtılmaktadır. Bu kuşak teknolojik ürünler ve internet ile birlikte büyümüştür. Her şeyi başarabileceklerine inanırlar. (Yüksekbilgili, 2013 :343).

Y kuşaağı, X kuşaağına göre refah düzeyinin daha yüksek olduğu, teknolojinin gelişmiş olduğu, çeşitliliğin bol olduğu bir zamanda yetişmiştir. Bu yüzden Y kuşaağının hayatı daha eğlenceli, sosyal aktivitelerle birlikte, esnek, ailesi ve arkadaşlarına zaman ayırarak geçirmek istediği görülmektedir. (İşçimen, 2012 :10).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BAĞLANMA VE BAĞLANMA STİLLERİNİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

3.1. BAĞLANMANIN GELİŞİMİ

Günlük hayatın bir üyesi olan birey, diğer kişilerle sürekli iletişim halindedir. Kişinin bu sosyal yapısı, içinde bulunduğu toplum içinde sağlıklı ve kişilerle uyumlu etkileşim kurmasını gerektirmektedir. Bireyin toplumla olan uyumun unsurlarından biri kişilerarası ilişkilerdeki iletişim ve davranışlardır. Karakter yaşamın ilk yıllarında oluşmaya başlar, özellikle çocuk hayata geldikten sonraki ilk altı yıl kişiliğin oluştuğu bir süreçtir. Bu altı yıl içinde oluşan kişilik, kişinin ilerideki davranışlarını, değerlerini ve kişiyi oluşturan temel özellikleri oluşturur.(Göçener, 2010 :12).

Doğada birçok hayvan türünün yavruları, etraflarında olan anneleri takip ederler. Bazı hayvanlarda basımlama görülür. Basımlama; hayata yeni gelen yavru hayvanın, doğduktan sonra ilk hareket eden nesneye bağlanmasıdır. Bu nesne genellikle bakım ve korunak sağlayacak olan annedir. Hayata yeni gelen bir bebekte zamanla ve aşama aşama kendisine bakım veren kişiye bağlanma gerçekleştirir. Bakım veren kişiye, gülcükleriyle tepki verecek, bakım veren kişiyi gördüğünde sesler çıkaracak ve bakım veren kişi yanından ayrıldığında ağlayarak tepki verecektir. Özellikle yabancı yerlerde, bakım veren kişi bebeği birkaç dakika bıraksa bile korkacak ve ağlayacaktır. Zamanla bebekler bu olaya alışır ve ona bakım veren kişinin zamanla yanından ayrılabilceğini ama geri döneceğini öğrenir. Bebeğin burada oluşan anneden ayrılma kaygısı, nesne devamlılığı ile birlikte kişilik devamlılığı kavramını oluşturmaktadır. Çocuğa bakım veren kişi duyarsız ve tutarsız davranışlar sergilerse, çocuk güvenli bağlanma oluşturamaz. Güvenli bağlanma geliştiremeyen çocukların, anneleri yanlarında olsa bile yabancı bir yerde bırakıldığında ağlayacak ve reddedecektir. Güvensiz bağlanma geliştirmiş bebekler, yabancı bir yerdeyken annesi bebeği bıraktığı yere döndüğü zaman da ağlayarak ve annesini iterek tepki verecektir. Güvenli bir bağlanma gerçekleştiren bebek ise annesi döndüğü an sevinip, annesine sarılarak tepki gösterecektir. (Morris, 2002 :362 – 363).

Bowlby'nin bağlanma kuramı, çocuk gelişimi ile ilgili geliştirilen kuramlar için çok etkili olmuştur. Bowlby, psikanalitik ve biyolojik yöntemleri harmanlayarak bu kuramı oluşturmuştur. Freud gibi Bowlby de kişiliğin gelişiminin çocukluğun ilk yıllarında şekillendiğini ileri sürer. Bu süreçlerde yaşanan travmaların ise insan yaşamının tamamında etkili olacağını ortaya çıkarmıştır. Bowlby, anne ve bebek arasında bağlanma ile ilgilenir, bunun sebebi ise bu bağlanmanın en önemli olması ve en erken gelişmesidir. Bowlby'ye göre çocuklar başkalarında onlara bakım veren kişinin davranışlarını tetikleyen gülme, ağlama ve o kişilerle göz teması kurma gibi doğuştan getirdikleri içgüdüsel davranışlarla doğarlar. Bebeğe bakım veren kişide, bebek ağladığında bebeği kucaklama ya da bebekle yumuşak bir ses tonuyla konuşma gibi içgüdüsel bir şekilde karşılık verir. Bu içgüdüsel davranışların sonucu olarak anne ile bebek arasında uyarıcı ve tepkiler zinciri olarak ilerleyen bebeğin geliştirdiği bir bağlanma duygusu ortaya çıkar. (Bee, Boyd, 2009 :524 – 526).

Bowlby'ye göre, bağlanma ilişkisinin temel unsurları; çocuğun aktif bir şekilde etkileşim kurma çabası, annenin gösterdiği annelik duygusu ile çocuğun gösterdiği bağlanma davranışının paralel olması ve annenin bebeğin işaretlerine cevap olarak gösterdiği duyarlılıktır. (Bowlby, 1969 :11). Bebeklerin başka birisine ihtiyaç duymadan yaşamını sürdürecektür gelmesi yıllar sonucunda olmaktadır. Bebeğin tek başına beslenmesi, yürümesi, kendini koruyabilmesi uzun bir zaman diliminde gerçekleşmektedir. Bu yüzden bebeklerin kendilerine bakım verecek bir kişiye ihtiyaçları bulunmaktadır. (Arıcıoğlu, Gültekin, 2017 :374).

Çocuk ihtiyacı olduğunda, bağlanma figürü olarak oluşturduğu kişiden destek alabilirse, ona bakım veren kişiye ulaşabilirse güvenilir; bebeğin kendisinin de bakıcısı tarafından sevilen ve bakım gösterilmeye değer olduğunu düşünür. (Bowlby, 1973). Bebeğe bakım veren kişi, bebeğe karşı tutarsız davranışlar ve mesafeli tutumlar sergilerse bebeğin zihninde duyarsızlık kavramı ve soğuk olacağına ilişkin zihinsel temsiller oluşur. (Şencan, 2015 :2).

Santrock'a göre, iki birey arasında oluşan yakın duygusal bağ, bağlanmayı oluşturur. Freud, Erikson ve Bowlby bağlanma alanında çalışmalarda bulunmuşlardır.

Psikanalitik kuramda bağlanma, oral dönemde bebeğin, oral doyumu sağladığı kişiye ya da objeye karşı oluştuğunu ortaya çıkarmıştır. (2012 :191). Harry Harlow'un bebek maymunlar üzerinde yaptığı bir araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmada; bebek maymunları doğduktan sonra annelerinden ayırdı ve 6 ay süreyle onlara vekil olacak anneler ile büyütüldüler.2 vekil anne bulunmaktaydı; birincisi telden, ikincisi ise kumaştandı. Bebek maymunların yarısını telden olan anne, öbür yarısını kumaştan anne büyüttü. Bu süreçte maymunların vekil olan anneler ile geçirdikleri zamanda hesaplandı. Bebek maymunların vekil anneler ile geçirdikleri zaman göz önüne alındığında; maymunlar hangi vekil annenin onu beslediğine aldırış etmeden, kumaş olan vekil anne ile daha çok zaman geçirdiler. Kumaş anne ile büyüyen maymunların korktuklarında, annelerine koşup geldiği gözlemlendi, tel anne ile büyüyen bebek maymunlar ise korktuklarında bunu yapmadı. Bu araştırmada bebeği besleyene karşı oluşacak bağlanmada beslenmenin önemli bir kriter olmadığı gözlemlenmiştir. Bebek, rahat ettiği anneye bağlılık geliştirmiştir. (Harlow, 1958).

Bağlanma kuramına göre, ilişki kurmada kişiler ilk yaşantıların izlerini taşırlar. İlk yaşantılarla oluşan deneyimler, içsel çalışan modeller ile sonraki yıllara aktarılırlar. İlk yıllarda çocuk ve bakım veren kişi arasında gelişen etkileşim sayesinde kişi ilerideki yıllarda karşısındaki kişiye güvenip-güvenemeyeceği ile alakalı içsel çalışan model geliştirir. (Bowlby,1973).

Kişilik kavramı, bireyi diğerlerinden ayıran doğuştan getirdiği ve sonradan kazandıkları özellikler ile özdeşleşen bir bütündür. Kişilik; bireyin duygusal, sosyal özellikleri ve zihinsel süreçleri ile süreklilik gösteren yönleridir. Kişilik kavramı ile ilgili birçok kuram bulunmaktadır. Çoğu kuramın birleştiği görüşlerden biri, yaşam boyunca çocukluğun ilk yıllarının, kişiliğin oluşmasına etkisinin büyük olduğudur. Bebeğin doğuştan getirdiği genetik ve çevresel faktörlerin etkisi ile her bireyin kendine özgü kişiliği oluşmaktadır. (Özdemir, Özdemir, G., Kadak, Nasıroğlu, 2012 :566).

İnsan gelişiminin temel ihtiyaçlarından biri sosyalleşmektir. Sosyal gelişim süreci, bir bireyin diğer bireyler ile oluşturduğu etkileşim sürecidir. Doğduğu andan itibaren insanlar sosyal bir ilişki içindedir. Bu ilişkiyi ilk başta ebeveynleri veya

kendilerine bakım veren kişi ile kurarlar. Zaman ilerledikçe bu sosyal çevre genişler. Çocuklar büyüdükçe özerk olmak isterler. Bu bağımsız hareket etme isteklerinde temelde geliştirdikleri güven duygusu vardır. Büyüdükçe kardeşleri ve arkadaşlarıyla oyunlar oynamaya başlayan çocukların sosyal dünyaları genişler. Ebeveynler çocuklarına bu gelişim süreçlerinde rol model olurlar. Rol model olma, çocukların duyduklarından çok ebeveynlerinin neler yaptıklarını gözlemleyip, uygulamalarıdır. (Morris, 2002 : 361 – 363).

Bağlanma kuramı üzerinde bebeklik ve çocukluk dönemlerinde durulurken, günümüzde yetişkinler arasında gelişen sosyal ve romantik ilişkilerde yaşanan davranışları ve bilişsel süreçleri anlamlandırmak içinde çalışılmaktadır. (Çalışır, 2009 :241).

3.2 KİŞİLİK GELİŞİMİ

Bireyi, diğerlerinden ayırt edici, doğuştan getirilen ve sonradan da kazanılmaya devam eden tutarlı olarak seyreden özelliklere kişilik denmektedir. Psikanalitik kuramın kurucusu olan Freud, kişilik gelişimi üzerine bir kuram oluşturmuştur. Freud'a göre, bebeklik ve çocukluk döneminde geçirilen ilk beş yıl, kişinin ilerideki kişilik özelliklerini oluşturur. (Taymur, Türkçapar, 2012 : 157).

Kişilik yapısı, bireylerin duygusal, sosyal ilişki, zihinsel yapıları ve fiziksel görünüşleri gibi özelliklerinde süreklilik gerektiren yönlerini gösterir. Bu sebeple, kişiliğin kalıcı davranışlar ve kişinin verdiği aynı tepkilerden oluştuğunu ortaya koyar. (Özdemir, Özdemir G., Kadak, Nasıroğlu, 2012 :566). Çevre unsuru da kişilik gelişiminin ileride oluşturacağı tutarlı yapıyı belirlerken önemli bir etken olmuştur. İnsanlar tabiatı gereği yumuşak olurlar ve çevreden etkilenerek kendilerine bir şekil oluştururlar. (Kuzgun, 1972 :168).

Kişilik gelişimi üzerinde etkili olan iki tür faktör vardır. Bunlardan biri genetik, diğeri çevredir. Çevresel unsurlar deyince öncelikli olarak, bebeğin hayata geldiği ortam ve ona bakım veren ebeveynler ele alınmalıdır. Çocuk büyüdükçe çevresel faktörleri genişlemeye başlar. Çocuk okula gitmeye başlar, arkadaşlık ilişkileri kurmaya başlar ve

sosyalleşir. Genetik unsur ele alındığında ise, çocuğun içinde olan potansiyel incelenir. Çocuk çevresel faktörlerini geliştirdikçe; ailenin etkisi azalmaya başlar ve çocuk vakit geçirdiği, etkileşim kurduğu çevresel unsurlarında etkisine girer. Çocuğun doğuştan getirdiği genetik unsurları ve sonradan edindiği çevresel unsurların etkileşimi, çocuğun ileride kendisine özgü bir kişiliğinin olmasına yol açmaktadır. (Türker, 2013).

Ebeveynlerin tutumları, çocuğun kişiliğinin oluşmasında etkili olmaktadır. Çocuğa verilen ödül ve ceza gibi tutumlar, çocukların ileriye dönük beklentilerini ve davranışlarını oluşturmaktadır. (Yeşilyaprak, 1993 :3). J.B. Roter'e (1966) göre bu davranışlar ve beklentiler "içten veya dıştan kontrol kaynağına inanç" olarak adlandırılacaktır. Kişinin hayatındaki olumlu ve olumsuz sonuçları oluşturan ceza ve ödüllerin olduğu yer "denetim odağı" olarak nitelendirilmiştir. Bu da kişilerin oluşturduğu iki farklı eğilimin davranış sonuçlarına göre oluştuğunu göstermektedir. Bu iki eğilim içten ve dıştan kontrol olarak adlandırılmıştır. İçten kontrol; kişinin bir davranış karşısında karşılaştığı sonuçların (ödül ve cezalar) ortaya çıkışındaki sebebin kişinin kendisinin yaptıkları olduğu ifade edilir. Dış kontrolde ise, kişinin kendisi dışındaki olayların (şans, diğer kişiler) etkili olduğu, ödül ve cezaların bu dış güçlere aktarıldığı anlamına gelmekte, bu da kişinin ödül ve ceza karşısında davranışlarının etkisinin olmadığını göstermektedir.

Kişiliğinin gelişiminde etkili olan içten ve dıştan kontrol karşılaştırıldığında; dıştan kontrollü kişilerin çevre unsurları üzerinde etkilerinin olmaması düşünmesi ve bir olay karşısında kendisinin etkisinin olmayacağını düşünmesinden dolayı kuşkulu, kendilerine ve diğerlerine daha az güvenen, saldırgan tutumlar gösterebilen, kendisini yeteri kadar tanıyıp, anlamlandıramayan ve kaygılı bir kişilik yapısı oluşturmaktadır. İçsel kontrollü bireylerde ise, başarı odaklı, toplumda kendine yer edinmiş, kendisine güveni ve saygısı olan, özgür bir kişilik yapısı görülmektedir. Bu sebeple, içsel kontrollü olmak olumlu bir kişilik yapısı ortaya koyarken, dış kontrollü olmak ise olumsuz bir yapı ve kişinin ilişkilerinde de engellere sebep olmaktadır. (Rotter, 1966 :9).

3.3. BAĞLANMA KURAMI

Bağlanma Kuramını ilk ortaya çıkaran kişi Bowlby olmuştur. (Yıldırım, 2017 :9). Bağlanma Kuramı, kişilerarası geliştirilen ilişkileri anlamaya yönelik bir teori olarak, anneye veya bebeğe bakım veren kişiye duyulan bağlanmanın, bebek doğduğundan itibaren kişinin yaşamını sürdürmesindeki işlevlerde geçerli önemi incelemektedir. (Özgür, 2011 :97). Bağlanma iki taraflı bir ilişkidir, iki tarafında birbirlerinin ihtiyaçlarını karşılamaları gerekir.

Bağlanma, bebeğe bakım veren kişi ve bebek arasında oluşan kuvvetli bir bağ ve devamlılık gerektiren bir süreçtir. Çocukluk zamanlarında sık sık beslenme ve sıkı sık tuvaletlerini yapma ihtiyaçları oluşur. Bebek, kendisini besleyen, altını temizleyen, bebekle oyun oynayan, bebeği kucağına alan kişiye karşı bir bağlanma geliştirir ve sürekli o kişiyi arar hale gelir. Araştırmalar bu bağlanma kavramının üç ay içinde gerçekleştiğini ve karşılıklı olduğunu ortaya koymuştur. Bu karşılıklı gerçekleştirilen bağlanma olayı, iki birey arasında fiziksel yakınlaşmalarla oluşmaktadır. (Yörük, 2011 :2).

Bowlby ilk çalışmalarında, bebek ve çocukların ruh sağlığı gelişimi için anneleriyle sıcak, samimi ve sürekli devam eden bir ilişki yaşamaları gerektiğini ortaya koyar. (Bowlby, 1969). Duygulanım düzenleme kuramı olarak da görülen bağlanma kuramına göre, ilk yıllarda bebeğe temel bakım veren ve bebekle arasındaki iletişim yoluyla oluşan “işsel çalışan modeller”, bebeğin yetişkinliğinde kendini ve dünyayı anlamlandırması üzerinde etkili olmaktadır. Literatürdeki çoğu araştırmanın, işsel çalışan modellerin yetişkinlikte bilişsel temellerin ve duygusal davranışların etkilediği üzerinde durduğu görülmektedir. (Çalışır, 2009 :240).

Bowlby, annenin, çocuğun büyüme sürecinde, çocuğun egosu ve süperegosu olduğunu ortaya çıkarmıştır. Çocuk hayatının ilk yıllarında annesine bağımlıdır. Çocuk zamanla annesinin kendisi için yaptıklarını gerçekleştirmeyi öğrenir öğrendikçe de annenin üstlendiği ego ve süperego olma durumu çocuğa bırakılır. Çocukluğun ilk yıllarında başlayan bu süreç, süperegonun ve egonun bireyin temel ilişkilerinden

ayrılmaz bir bütün olduğunu göstermektedir. Sağlıklı bir zihinsel yapıya sahip olmak için, bebek ve ilk yıllarındaki çocuk annesiyle veya kalıcı olarak bakımını sağlayan kişi ile sıcak, duyarlı ve yakın bir ilişki oluşturmalarıdır. İyi bir anne-çocuk ilişkisinde sağlık faktörleri, sosyal çevre ve ekonomik faktörlerde etkili olmaktadır. Babalar çocuklarının ilk yıllarında genelde ikinci planda kalmaktadırlar. Babalar temel olarak kendilerine, annelere duygusal destek sağlama rolü biçerler. Bebeklerin ve çocukların yakın, duyarlı ve sürekli ilgiye ihtiyaçları vardır. (Demirdağ, 2017 :6).

Anne çocuk arasında oluşan bağlanma, çok güçlü bir duygudur ve ileride çocuğa olumlu veya olumsuz duyguları getirir. (Bowlby, 1969). Bakım veren kişiler tarafından, bebeklik ve çocukluk dönemlerinde ihmal edilen, ihtiyaçları karşılanmayan çocuklar, yetişkinlik dönemlerinde oluşabilecek psikopatolojilere zemin oluşturmaktadır. Bunlar, kişiyi derinden etkileyen, stres durumu oluşturan ve üstesinden gelmekte zorlanılan deneyimlerdir. (Bülbül ve ark., 2013 :93 – 94).

Kişinin kendisi ve diğerleri ile ilgili olumlu modeller oluşturabilmesi için “içsel çalışan modeller” kavramı oluşturulmalıdır. Bebeğin bağlanma kavramı iki şekilde oluşur; ilki dünyaya dair oluşturduğu içsel çalışan modeli olan bebeğin bağlanacağı figürün kim olduğu, nerede bulunduğu ve ona karşı nasıl tepkiler vereceği, ikincisi kendine dair içsel çalışan model, bu kısımda da bağlandığı kişinin gözünden sevilip sevilmediği ve kabul edilip edilmediği şeklinde oluşmaktadır. Bebeğin kendiliği hakkında oluşturduğu model, ilerleyen zamanlardaki ilişkilerinde iletişim kurulabilmesinde etkili olmaktadır. (Diehl, Elnick, Bourbeau, Vief, 1998 :1656).

Bağlanma araştırmalarını iki ayrı kavramda inceleyen Buist ve arkadaşları, ilkinin bağlanmanın gerçekleştiği zamana odaklanma, ikincisinin ise bağlanmanın gerçekleştiği kişiye öneme odaklanma. Bağlanmanın gerçekleştiği zamana odaklanıldığında çocuklarda davranışlar üzerinde çalışmalar yapılmıştır, ergenlik ve yetişkinlik dönemine bakıldığında ise bağlanmanın duygusal alanında çalışmalar yapılmıştır. Bağlanmanın gerçekleştiği kişinin önemine odaklanıldığında ise bağlanmanın niteliği üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Bu araştırmalar “Sosyal İlişkiler Modelini” temel alarak bağlanmayı ele almışlardır. (Buist, Dekovic, Meeus, Aken, 2004

:829). Ülkemizde bağlanma ile ilgili yapılan araştırmaların büyük bir kısmı gelişimsel dönem hakkında yapılmıştır. (Morsünbül, Çok, 2011 :554).

3.4 SOSYAL İLİŞKİLER MODELİ (SOCIAL RELATIONS MODEL)

Ergenlik ve yetişkinlik zamanlarında yapılan araştırmalar, güvenli bağlanmanın oluşmasının kişilerarası ilişkiler yönünden ziyade, kişilerin içsel çalışan modelleri üzerinde yoğunlaşmıştır. (Morsünbül, Çok, 2011 :558). Çocukluk zamanlarında oluşan bağlanma figürünün, kişinin ergenlik döneminin sonlarına doğru içsel çalışan modeller tarafından şekillendiği görülmektedir. (Bowlby, 1973).

Bireylerin içsel çalışan modelleri, diğer kişiler ile ilişkilerine karşı davranışlarını, tavırlarını ve karşı taraftan beklentilerini göstermektedir. Bu doğrultuda, bu kişilerin birlikte yaşadığı bireylerle (ebeveynleri, kardeşleri,) olan ilişkilerindeki beklentilerden ziyade romantik ilişkileri ile olan beklentilerini ölçmüşlerdir. Bu ölçümlerde, bireysel analizlerin mi yapılacağı yoksa romantik ilişkilerde buldukları kişilerin etkisinin düzey analizinin mi yapılacağı ele alınır. Bu bakış açısıyla yapılan ölçümlerde tek başına bağlanmayı etkileyen figürü değil, ebeveyn ve kardeş etkilerini de incelemek gerekmektedir. Bağlanma geliştiren kişi incelendiğinde, bağlanma figürünün de kişisel özelliklerinin bağlanma niteliğini etkilediği ortaya çıkmıştır. (Morsünbül, Çok, 2011 :558).

Geliştirilen bağlanmanın nitelikleri arasında farklar bulunmaktadır. Literatürde bu farklar üç açıklama ile ortaya konmuştur. Bu açıklamalardan birincisi; bağlanma geliştiren kişinin karakter yapısının bağlanmanın niteliğini değiştirdiği, ikincisi; bağlanma gerçekleştirilen kişinin karakter yapısının bağlanmanın niteliğini değiştirdiği, sonuncuya göre ise özel bağlanma ilişkisinin karakter özelliklerinin bağlanmanın niteliğini değiştirdiği belirtilmiştir. (Buist, Dekovic, Meeus, Aken, 2004 :829).

Bağlanma araştırmalarında, bireyin karakter özellikleri, bağlanmanın gerçekleştiği kişinin karakter özellikleri ve özel bağlanma ilişkisini detaylı incelemek için veri analizi ihtiyacı oluşmuştur. Sosyal İlişi Modeli de, bu oluşan çoklu ilişkileri

incelemektedir ve bu incelemeleri yapan istatistiksel bir modeldir. (Cook, 2000 ; Akt. : Morsünbül, Çok, 2011).

Sosyal İlişki Modeli'ne oluşan dört etki türü incelenmektedir. Bu dört etki; aktör etkisi, eş etkisi, aile etkisi ve ilişki etkisinden oluşmaktadır. Eş etkisi; bireyin diğer kişilerin etkisinden sağladığı fikir, davranış ve duygulardaki tutarlılıktan oluşur. Aktör etkisi; bireyin diğer kişilerle ilişki kurarken ortaya çıkardığı bireysel farklılıklarından oluşur. İlişki etkisi; aktör etkisinde oluşan bireysel farklılıkların, ilişkideki partnere uyumunu gösterir. İlişki etkisi; eş ve aktör etkilerini kontrol etmektedir. Aile etkisi; ailede bulunan üyelerin belirli özelliklerinin benzer veya aynı olmasını belirleyen etkidir. Aile etkisi içinde bulunan benzer veya aynı özellikler; ırk, kültür, dini inançlar olarak nitelendirilebilir. Sosyal İlişki Model araştırmaları; ebeveyn ve en az iki çocuklu ailelerden oluşturulmaktadır. Sosyal İlişki Modelleri, bu etki alanında bilgi sunmaktadır, bunların yanı sıra grupların içindeki karşılıklı oluşan etkilerinde belirlenmesini sağlamaktadır. İlişkiler bireysel düzeyde ele alındığında aktör etkisi ve eş etkisi arasındaki karşılıklı oluşan ilişkiler ortaya çıkarılır. İlişkiler çift düzeyinde ele alınırsa, iki ilişki etkisinin birbirleri aralarında oluşan ilişkileri ortaya çıkarmaktadır. Sosyal İlişki Modelinde, bağlanma biçiminin niteliği önemli bir kavram iken, bunun yanında bağlanma gerçekleştiren kişinin karakter özelliklerinin ve ilişkilerinin etkisinin de önemi ortaya çıkmaktadır. (Buist, Dekovic, Meeus, Aken, 2004 :830).

Cook yaptığı araştırmada, bu dört etken içinden bağlanma kavramının niteliğini belirleyen ve en çok etkisinin bulunduğu etken aktör etkisidir. Bu etkiyi eş ve ilişki etkileri takip etmektedir. Cook, yaptığı çalışmada aile etkisinin bağlanma niteliğinin belirlenmesinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığını ortaya koymuştur. (Cook, 2000 ; Akt. : Morsünbül, Çok, 2011). Buist ve arkadaşlarının yapmış olduğu araştırmalarda dört etkeninde etkili olduğu ileri sürülmüştür. (Buist, Dekovic, Meeus, Aken, 2004 :830).

3.5 YETİŞKİN BAĞLANMA BİÇİMLERİ

Bağlanma kuramı araştırmalarında genellikle, bağlanmanın oluşmasında bebeklik ve çocukluk dönemlerine bakılır. Günümüzde yetişkinlikte bağlanma ve

ilişkiler üzerindeki etkileri de araştırılmaya başlanmıştır. (Shaver, Mikulincer, 2004 ; Akt. : Çalışır, 2009 :242). Bağlanma özelliklerinin yetişkin yaşamında kurdukları yakın ilişkilerdeki davranışlarıyla ilişkili olduğu düşünülmektedir. (Taycan, Kuruoğlu, 2013 :2). Kişilerin çocukluk yıllarında geliştirdiği bağlanma stilleri, yetişkinlik yıllarında yaptıkları davranışları etkilemektedir. (Arslan ve ark., 2012 :8).

Bowlby, kendilik ve diğer kişilere ilişkin iki farklı tür olan içsel çalışma modelini bir araya getirmiş ve yetişkin bağlanma stillerini dört grupta ele almıştır. Yetişkinlikte 4 grup bağlanma stili ortaya atılmıştır. Bir bireyin kendi imajına karşı oluşturduğu pozitif ve negatif tutum ve bireyin diğerlerine karşı oluşturduğu pozitif ve negatif tutumlar incelenerek bağlanma stilleri oluşturulmuştur.(Bartholomew, Horowitz, 1991 :226).

3.6 DÖRTLÜ BAĞLANMA MODELİ

Bağlanma kuramının temeli, hayata geldiğinde dış dünyayla ilgili hiçbir bilgisi ve deneyimi olmadan, kendisinin içgüdüsel oluşturduğu bağlanmanın gerçekleşeceği ve hayatta kalabilmesi için kendisine bakım verecek olan kendisinden büyük ve olgun bir bağlanma unsuruna ihtiyaç duymasındır. Bağlanma kuramının temel amacı; güvenlik hissini oluşmasıdır. (Göçener, 2010 :17).

Bowlby'nin öne sürdüğü kendisine ve diğerlerine ilişkin iki tür içsel çalışan modeli bulunmaktadır. Bartholomew ve Horowitz bu modelleri geliştirerek dörtlü modeli oluşturmuşlardır. İçsel çalışan modelde ele alınan kendine ve diğerlerine karşı oluşturulan olumlu ve olumsuz tutumlardan yola çıkılmıştır ve güvenli, saplantılı, korkulu ve kayıtsız bağlanma türleri olmak üzere dörtlü model oluşturulmuştur. Bu bağlanma modellerine göre, kişinin hangi kategoride olduğu bulunup, uydukları kategoriye birer prototip oldukları öne sürülmüştür. Bu bağlanma stilleri, bebek ve bebeğe bakım veren kişi arasında olan ilişkide karşılıklı gerçekleştirilen davranışlardan oluşturulmuştur ve dört davranış türü esas alınmıştır; bebeklerdeki yakınlık arayışı, ayrılığa karşı koyma, kendisine destek ve güven sağlamak için bakım veren kişiyi güvenlik olarak kullanma ve çevreyi keşfetmek için bakım veren kişiyi destek olarak

kullanma. (1991 :226). Dörtlü bağlanma stilleri, kişilerin her bir modelden uyum sağladıklarıyla oluşturdukları prototiplerdir. (Çalışır, 2009 :243).

Maccoby ve Martin (1983), bağlanma modellerini çocuk yetiştirme modellerinin alt boyutu olarak nitelendirmiştir. Ve çocuk yetiştirmenin temelinde; talep etme ve duyarlılık gösterme kavramlarının olduğunu ileri sürmüştür. Bu iki kavramın ileriye dönük yaşam doyumunu etkilediğini ortaya koymuştur. Bu araştırmacılara göre; otoriter ve açıklayıcı ebeveynler, çocuklarına talepleri karşısında ve gösterdikleri duyarlılıkta anlaşma sağlarlar ve çocukların ihtiyaçları doğrultusunda uzlaşabilirler. Otoriter ebeveynler, çocuklarından çok fazla talepte bulunurlar ve duyarlılık seviyeleri düşüktür. İzin verici/ Şımartan modelde çocuklarını yetiştiren ebeveynlerin çocuklarından düşük düzeyde talepte bulunduğunu ve yüksek derecede duyarlılık gösterdiklerini ileri sürmektedir. İzin verici/ İhmalkar modeldeki ebeveynlerin ise hem talepleri düşük düzeydedir hem de duyarlılıkları düşüktür. Bu araştırmanın, ebeveynlerin çocuklara gösterdikleri yakınlıkları, duyarlılıkları ve sevgileri ile oluşan, çocukları üzerinde kurdukları denetimlerini ifade etmektedir. Bu dört temel çocuk yetiştirme tarzının; kabul/sevgi, denetim/kontrol boyutları ile ilişkili olduğu ifade edilmektedir. (Akt. : Sümer ve Güngör, 1999 :37).

3.7 BEBEKLERDE BAĞLANMA MODELLERİ

Bebeklerin korunma, sakinleştirilme, rahatlatılma, bakım verilme, kendilerini destekleyen bir bakıcı gereksimi ile doğarlar. Bebeklerin bu beklentilerini karşılayan ebeveynler, duyarlı ebeveynlerdir. Bu ihtiyaçları karşılanan bebekler güvenli bağlanma geliştirirler. Güvenli bağlanma geliştiren bebeklerin ebeveynleri, yabancı ortamlarda çocuklarının çevreyi keşfetmelerine özgür ve destekleyici bir tavır ile destek olurlar. (Göçener, 2010 :26).

Bu bağlanma şekilleri, Ainsworth'un "Yabancı Ortam" deneyi ile ortaya çıkmıştır. Bu deneyde gözlemciler, bebek bakım veren kişinin yanındayken ve yanından ayrıldığı süreçte nasıl davranıyor gözlemlediler. Bebekler sonuçlara göre bağlanma sınıflandırılması yapılan gruplardan birine dahil edildiler. Bu deneyde bebek ayrılık ve

tekrar buluşmayı bir arada yaşamaktadır. (Ainsworth, Bowlby, 1991 :7). Ainsworth'un “Yabancı Ortam” deneyi ve bağlanma stilleri;

3.7.1 Güvenli Bağlanmış Bebekler

Yeni yerleri keşfetmek için kendilerine bakım veren kişiyi güvenlik unsuru olarak kullanırlar. Kendilerine bakım veren kişi yanlarında olduğunda, etrafta olan nesnelere inceler ve odayı gözlemler. Kendilerine bakım veren kişi yanlarından ayrıldıklarında hafif ve kısa süreli bir tepki gösterirler ama bakım veren kişi yanlarına geldiğinde onunla tekrar olumlu iletişim kurarlar, bakım veren kişinin kucağına gitmek ister ve ona gülümserler. Genelde bu iletişimden sonra da odada bulunan nesne veya oyuncaklarla oynamaya devam ederler.

3.7.2 Güvensiz Kaçınan Bebekler

Bebekler, kendilerine bakım veren kişiden kaçarak güvensizlik duygularını gösterirler. Bebeğe bakım veren kişi, bebeği bırakıp odadan çıktığı zaman bebek bunu yadırgamaz ve tepki vermez. Bakım veren kişi tekrar geri geldiğinde kayıtsız davranırlar, hatta bakım veren kişiye arkalarını bile dönebilirler. Aralarında bir iletişim olacağı zaman ise bebek, bakım veren kişiye değil başka yönlere bakar ve kendini geri çeker.

3.7.3 Güvensiz Dirençli Bebekler

Bu bebekler anneye yapışırlar sonra bakım veren kişiye direnmeye başlarlar. Direnç olarak, vurma ve itme davranışlarını gösterirler. Bakım veren ile bebek odadayken, bebek bakım veren kişiye kaygılı bir şekilde yapışır ve etraftaki uyarıcılarla ilgilenmez. Bakım veren kişi odadan ayrıldığında çok şiddetli bir şekilde ağlayarak tepki verir ama geri geldiğinde iterek kendinden uzaklaştırmaya çalışır.

3.7.4 Güvensiz Dağınık Bebekler

Bu bebekler şaşkın ve dağınık davranışlar sergilerler. Bakım veren kişi kendilerini odada yalnız bıraktığında şaşırılmış ve korkmuş davranışlar sergilerler. Bu bebeklerin dağınık olarak sınıflandırılmaları için; kendisine bakım veren kişi veya çevresinden çok fazla korkar ve bu bebekler hem korku hem kaçınma davranışlarını bir arada gösterirler.

3.8 YETİŞKİNLERDE BAĞLANMA MODELLERİ

Bireylerin benlik algıları pozitif ve negatif olarak iki alandan ele alınır. Bu pozitif ve negatif benlik algısı, kişinin kendisini sevmeye layık görmesi veya layık görmemesi ile ilgili bir kavramdır. Birey diğerlerinden kendisini soyutlamışsa pozitif ve negatif algı olarak ikiye ayrılır. Kişinin burada oluşturduğu pozitif ve negatif algı; diğerlerine karşı güvenilir veya reddedici davranışlarla ilgilidir. Bu benlik algıları da dörtlü bağlanma modellerini oluşturmaktadır. (Bartholomew, 1991 :227). Collins ve Read'in (1990) çalışmasında, bağlanma boyutlarının benlik saygısı, diğerlerine duyulan güven ve dışavurum kavramlarıyla ilişkili olduğu öne sürülmüştür.

3.8.1 Güvenli Bağlanma

Bu bağlanma stilini geliştiren kişiler, kendilerine güvenen, kendilerini değerli hisseden, sevilebilir olduklarını düşünen, oluşturdukları ilişkilerine dair olumlu düşünceler besleyen, diğer kişilerle kolaylıkla iletişim kurabilen, toplum içinde aktif ve toplumda gelişen olaylara karşı duyarlılardır. Bu kişiler cinsel ilişkilerini sadakat temelli oluştururlar ve tek gecelik ilişkilere uzak dururlar.

Güvenli bağlanma dışındaki bağlanma stillerinde, kendilerine ve diğer ilişki kuracakları kişilere karşı olumsuz içsel çalışan model oluştururlar. Diğer üç bağlanma stili de güvensiz bağlanma çatısı altında toplanmaktadır. Bu bağlanmalar;

3.8.2 Saplantılı Bağlanma

Bu bağlanma stiline sahip kişiler kendilerini değersiz bulup, olumsuz düşünceler beslerken, diğer kişilere karşı olumlu duygular beslerler. Bu yüzden ilişki kurdukları

kişilerin kendilerini onaylamalarını bekler ve o kişilerin kabulünü kazanmak için uğraşırlar. Bu kişiler kurdukları ilişkilerle aşırı ilgilenirler. Bu bireyler ilişki kuracakları kişilerle yakın olmayı arzularlar ve o kişilerle yapışkan tarzda bir ilişki kurmak isterler. Bu davranışları sonucunda insanları kendilerinden uzaklaştırırlar.

3.8.3 Korkulu Bağlanma

Bu bağlanma stilini geliştiren kişiler kendilerine ve diğerlerine karşı olumsuz duygular beslerler. Bu kişiler kendilerinin sevilmeye layık olmadığını düşünür ve diğer kişiler tarafından reddedileceklerini düşünürler. Bu yüzden, bu kişiler yakın ilişki kurmak istemezler ve ilişki kurdukları zamanda ilişkileri içinde çok fazla sorun yaşarlar.

3.8.4 Kayıtsız Bağlanma

Bu bağlanma stilini geliştiren kişiler, kendilerini değerli görüp, kendilerinin sevebilir kişiler olduklarını düşünürler. Bu kişiler diğer kişileri olumsuz değerlendirirler, hayal kırıklığı yaşamamak ve diğerlerinin onları reddedeceği korkusu ile yakın ilişki kurmakta zorlanırlar. Kendilerine dair oluşturdukları olumlu benlik algısını sürdürmek için, diğerleriyle ilişkiye girmez ve bağımsız bir şekilde yaşamayı tercih ederler.

3.9 KİŞİLERARASI İLİŞKİLER

İnsanlar hayata geldikleri andan itibaren, diğer kişilerle etkileşim kurmaya başlarlar. Bu kurdukları etkileşimde; bebeklikte bebeğin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir etkileşim vardır. Bebeğin büyümesi ile oluşturduğu sosyal çevre ile bu etkileşim karşılıklı hale gelmeye başlar. Birey karşılıklı kurduğu bu ilişkilerde, diğerlerine ve kendisine dair içsel süreçleri keşfeder ve diğer insanların hayatında da etki yaratmaya başlar. (Saribal, 2017 :2).

Sağlıklı bireyler olabilmek için, çocukken yetişmede hayatlarının önemli kişileri ile kurdukları bağ çok önemlidir. İlişki deneyimleri ilk olarak ebeveynler ile yaşanmaktadır. Bu ilişkiye dair deneyim ve hatıralar kişinin ileride kuracakları ilişkileri

etkilemektedir. (Çapan, 2009 :128). Bireyler sosyal birer varlıktırlar. Diğer kişilerle iletişim kurmak ve ilişki içinde bulunmak bir ihtiyaçtır. (Doğan, Sapmaz, 2012 :586).

Bağlanma stilleri, bireylerin kişilerarası ilişkilerini etkilemektedir. Bebeklikte kurulan ilişkiler ve etkileşim, kişinin ileride sosyal ve yakın ilişkileri üzerinde etkiye sahiptir. Bu ilk ilişkiler ebeveynlerle kurulmakta ve ebeveynler ilerideki dönemde kurulan ilişkilerde rol model oluştururlar. Ebeveynlerle kurulan ilişkilerin niteliği, sonraki ilişkilerinin de kalitesini belirlemektedir. (Collins, Read, 1990).

Çapan (2009), kişiler arası ilişkiler ve bağlanma stillerine etkilerini incelemiş ve güvenli bağlanma modelinin, besleyici ilişki stilini, kayıtsız bağlanma modelinin de zehirleyici ilişki stilini anlamlı düzeyde etkilediğini ortaya koymuştur. Collins ve Read, (1990), bağlanma stillerinde görülen kişisel farklılıkların, bebeğe bakım veren kişinin, ihtiyaç halindeyken ulaşılır olup olmaması ile ilişkilendirmiştir. Bebeğin ihtiyaçları karşısında tutarlı ve duyarlı şekilde davranan anne-babaların çocukları güvenli bağlanma modeli geliştirirken, ihtiyaçları karşılanmayan anne-babaların çocuklarının ise güvensiz bağlanma modeli geliştirildiği görülmüştür.

Kişilerarası ilişkilerinde esnek davranış tutumları göstermeyen bireylerin, kişilerarası ilişkilerinde zorlanmalar olduğu görülür. Bu kişiler diğer kişilerin davranışlarına uyum sağlamak ve uygun davranışları göstermekte problem yaşarlar. Katı ve uç tarz davranışlar gösteren bu bireyler ilişkilerinde pasif ve itaatkar davranışlar sergilemektedir.(Uzun, 2008 :13). Bireyin ilişkilerinde gösterdiği uygunsuz ve işlevsiz davranışları olarak katı tutum gösterme ve uç tavırlar takınması ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu uç tavırların aşağı seviyeye çekilmesi ve bu gösterdiği davranış tutumlarına zıt bir tavır sergilemesi ile ilgili kişiye geri bildirimler verilmelidir. (Kiesler, 1983 ;Akt. :Uzun, 2008).

Doğan ve Sapmaz'ın (2012) çalışmasına göre, kişiler olumsuz iletişim stilleri ile de amaçladıklarını elde edebilirler. Geliştirdikleri ilişkilerde otoriter, bencil ve küçümseyici yaklaşım gösteren kişilerinde elde ettikleri avantajlar bulunmaktadır. Bu avantajların kişilerin iyi oluş düzeylerine etkisi bilinmemektedir. Yaptıkları çalışmada

zehirli ilişki stiline olumsuz yönde, besleyici ilişki stiline pozitif yönde etki edeceği saptanmıştır.

3.10 YAŞAM DOYUMU

Bireylerin yaşamlarının anlam içerebilmesi ve yaşadıkları hayattan mutlu olabilmeleri için yaşam doyumuna sahip olmaları gereklidir. Yaşam doyumunu, bireyin hayatı ile ilgili bilişsel yargıları, kişinin iyi oluşu ve mutluluk ile ilgilidir.(Diener, 2000). Yaşam doyumunu kavramı, öznel iyi olma durumu ve olumlu-olumsuz duygulanımı kapsamaktadır. (Köker, 1991 :8). Diener (1984), bireyin içinde bulunduğu yaşam şartları ve standartlarına göre yaşam doyumunun değişebileceğini ifade etmektedir.

Kişiler, belli bir doyum seviyesine ulaştıklarında, öznel iyilik durumu başlar. Her bir üst düzeydeki ihtiyaç doyurulduğunda mutluluk seviyesi de artmaktadır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre üç eleştiri oluşmaktadır. Birinci eleştiri; kişilerin yaşamlarında amaçladıkları şeyler farklı olmaktadır ve doyuma giden süreçte farklı yollar izlenir. İkincisi; hiçbir amacı ve isteği olmayan kişiler mutlu olamazlar. Sonuncu oluşan eleştiri ise; kişilerin ihtiyaçlarının aynı olduğu ve bu ihtiyaçların gerçekleşmesi halinde herkesin eşit düzeyde mutlu olması gerekmektedir.(Diener, 1984).

Yaşam doyumunu kavramı, yaşamın tümünü kapsayan sonuçlara göre değerlendirme yapmaktadır. Kişinin iş hayatından memnun olmaması, yaşam doyumunu sağlayamayacağı anlamına gelmemektedir. İşinden memnun olması, yaşam doyumuna etki eder fakat yaşam doyumunu oluşturmaz.(Veenhoven, 1996). Tait (1989), yaptığı bir çalışmada çalışan kadın ve erkekler arasındaki iş ve yaşam doyumlarını kıyaslamıştır. Çalışan kadınların yaşam doyumları erkeklere göre daha fazla bulunmuştur.(Akt. :Köker, 1991 :24). Diener (1984), kişinin yaşam doyumunun, yaşam şartları ve kişinin standartlarına göre değişen bir yapısı olduğunu ileri sürmektedir.

Çeçen (2008), yaptığı çalışmada yaşam doyumunu yordayan anlaşılabilirlik alt boyutunu elde etmiştir. Anlaşılabilirlik kavramı, bütünlük duygusunu oluşturan içsel ya

da dışsal uyarınları tahmin edilebilir bir şekilde ele alınmasıdır. Yaşam doyumu, belli alanlarla sınırlı kalmayıp, yaşamın tümünü kapsayan olayların olumlu olarak değerlendirilmesidir.(Dağlı, Baysal, 2016 :1251).



DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

4.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmada, X ve Y kuşak bireylerinde geliştirilen bağlanma stilleri incelenmiş, X ve Y kuşak arasındaki farklılıklar araştırılmış ve bağlanma stillerinin ilişkilere ve yaşam doyumuna etkisine bakılmıştır.

Uygulanan anketler ve literatür taraması ile birlikte X ve Y kuşak bireylerinin birbirlerinden farklı geliştirdikleri bağlanma stilleri bulunup, kişilerarası ilişki düzeyleri ve yaşam doyumları ölçülmeye çalışılmıştır. Bağlanma stilleri, kişilerarası ilişki boyutları ve yaşam doyumunu arasındaki ilişki incelenmiştir.

4.2 EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini Sakarya’da yaşayan X Kuşak (1965 – 1979) ve Y Kuşak (1980 – 1999) yılları arasında doğan bireyler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan katılımcıların 128’i (%62,4) kadın, 77’si (%37,6) erkektir. Katılımcıların 151’i (73,7) Y Kuşak, 54’ü (%26,3) X Kuşak üyesidir. Katılımcıların çoğunluğu olan 128 kişi (%62,4) lisans mezunudur. Katılımcıların ebeveynleri evli olan 198 (96,6) kişi, ebeveynleri ayrı olan 7 (3,4) kişi bulunmaktadır. Katılımcıların 195’inin (%95,6) annesi sağ, katılımcıların 170’inin (82,9) babası sağdır ve katılımcıların 84’ünün (41,2) ebeveynleri flört ederek, 120’sinin (58,8) ebeveynleri görücü usulü evlenmiştir. Katılımcıların yaşamlarının büyük bölümü büyükşehirde (%39,5) geçmiştir.

4.3 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu araştırmada, araştırmacı tarafından hazırlanan ve ankete katılan bireyler hakkında bilgi almayı sağlayan demografik bilgi formu, katılımcıların kişilerarası ilişkilerini değerlendirmek üzere Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği (KİBÖ),

katılımcıların bağlanma stillerini ölçmek amacıyla dört alt ölçekten oluşan İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) ve bireyin kendi yaşamına dair algısını ölçen ve genel olarak yaşamını nasıl değerlendirdiğini ölçen Yaşam Doyumu Ölçeği uygulanmıştır.

4.3.1 Demografik Bilgi Formu

Çalışmada katılımcıların ebeveynlerine bağlanma düzeyleri, kişilerarası ilişki boyutları ve yaşam doyumuyla ilişkili olacağı düşünülen bazı değişkenleri içeren verilerin toplanması için demografik bilgi formu hazırlanmıştır.

Demografik bilgi formunda, katılımcıların yaşları, cinsiyetleri, medeni halleri, anne, baba ayrı ayrı ya da anne- baba birlikte büyütüldükleri, kardeş sayıları, yaşadıkları yer, çalışıp çalışmadıkları, eğitim durumları, anne ve babalarının sağ olup olmadığı, kardeş sayıları ve eğitim durumları gibi bilgiler istenmiştir.

4.3.2 Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği (KİBÖ)

Bu ölçek ile, kişilerarası ilişkileri ve ilişki boyutlarını yordayan özgün bir çalışma yapılmak amaçlanmıştır. Bu ölçeğin yapı geçerliliği, temel bileşenler yöntemi ile sınanmıştır ve ölçeğin dört faktörlü bir yapısının olduğu saptanmıştır. Onay bağımlılığı, empati, duygu farkındalığı ve başkalarına güven olarak isimlendirilen kavramlar testin alt ölçeklerini oluşturmaktadır. Güvenirlik analizinde iç tutarlılık kat sayıları .78 ve .85 arasında bulunmuş, test-tekrar test değerlerinde .62 ve .96 aralığında değiştiği ortaya konmuştur.

4.3.3 İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)

İÖA; Griffin ve Bartholomew tarafından geliştirilmiştir, Sümer ve Güngör tarafından ise Türkçe'ye uyarlaması yapılmıştır. Bu ölçeğin amacı; yetişkinlerde bağlanma stillerini ölçmektir. Güvenli bağlanma, saplantılı bağlanma, kayıtsız bağlanma ve korkulu bağlanma olmak üzere dört alt ölçekten oluşmuştur. Ölçekte otuz madde bulunmaktadır ve yedili likert tipi cevaplar vermeyi gerektirir. Ölçeğin özgün hali ile karşılaştırılmasında, elde edilen verilen geçerli ve güvenilir olduğu bulunmuştur.

4.3.4 Yaşam Doyumu Ölçeği

YDÖ, yaşamdan alınan doyumunu ölçmek amacıyla Diener, Larsen, Emmons ve Griffin tarafından ortaya konmuştur. Bu ölçek beş maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınacak puanların yüksek olması yaşam doyumunun fazla olduğunu işaret etmektedir. Ölçekten en az 5, en fazla 25 puan alınabilmektedir. Özgün olan ölçek ile, Türkçe'ye çevirisi yapılan ölçek arasındaki tutarlılığı test etmek için Pearson korelasyon katsayısı hesaplanmış ve 0,92 bulunmuştur. Bu ölçeğin, iç tutarlılık katsayısı 0,88 ve test-tekrar test güvenilirliği 0,97 olarak hesaplanmıştır.

4.4 VERİLERİN TOPLANMASI

Veriler Sakarya ilinin Adapazarı, Karasu ve Serdivan ilçelerinde toplanmıştır. Ölçekler uygulanmadan önce anketlere katılım gösterecek kişilere bilgilendirme yapılmış ve çalışmanın amacı anlatılmıştır.

Anket uygulamaları yaklaşık olarak on beş dakika sürmüştür. Anket uygulamasından sonra doldurulan ölçekler kontrol edilmiş, eksik ya da fazla işaretlenen maddeler varsa bu anketler elenmiştir.

4.5 VERİLERİN ANALİZİ

Çalışmada kullanılan veriler önce bilgisayar ortamına aktarılmış, SPSS 22 programı ile çözümlenmiştir. Çalışmada X ve Y kuşak bireylerine ilişkin kişisel bilgilerini gösteren demografik bilgi formu verilmiştir. Bu forma ilişkin aritmetik ortalamalar hesaplanmıştır.

Karşılaştırma sonucunda normal dağılım görüldüğü için parametrik testlerden t-test, Anova ve Pearson Korelasyon testleri ile analizler yapılmıştır. Tüm istatistiksel hesaplamalarda anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak ele alınmıştır ve sonuçlar buna göre değerlendirilmiştir. Bu hesaplanan değerler çalışmaya uygun bir şekilde tablolarda açıklanmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR

Verilerin analizi SPSS 22 programı ile yapılmış ve %95 güven düzeyi ile çalışılmıştır.

Maddeler içi ölçeklerden elde edilen basıklık ve çarpıklık değerlerinin +3 ile -3 arasında olması normal dağılım için yeterli görülmektedir (Groeneveld ve Meeden, 1984; Moors, 1986; Hopkins ve Weeks, 1990; De Carlo, 1997). Bu nedenle Bağlanma Stilleri, Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doyumunun demografik değişkenlere göre farklılık gösterme durumu parametrik test tekniklerinden t ve ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Bağlanma Stilleri ile Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doyumu arasındaki ilişki parametrik test tekniklerinden Pearson korelasyon testi ile analiz edilmiştir. Bağlanma Stillerinin Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doyumuna etkisi regresyon testi ile analiz edilmiştir.

5.1 PARAMETRİK TESTLER

Bağımsız Gruplar T Testi: Bağımsız iki grubun nicel bir değişken açısından karşılaştırılmasında kullanılan test tekniğidir. İki grubun nicel değişken ortalamaları arasında %95 güven düzeyinde fark olup olmadığının incelenmesi için kullanılır.

One –Way ANOVA: Bağımsız k grubun ($k>2$) nicel bir değişken açısından karşılaştırılmasında kullanılan test tekniğidir. Üç ve daha fazla grubun nicel değişken ortalamaları arasında %95 güven düzeyinde fark olup olmadığının incelenmesi için kullanılır.

Regresyon testi: Bağımlı nicel bir değişkenin bağımsız bir ya da birden fazla nicel değişken tarafından etkilenmesi durumunu inceleyen test tekniğidir

Tablo1: Kişisel Bilgiler

		N	%
Cinsiyet	Kadın	128	62,4
	Erkek	77	37,6
Medeni Hali	Evli	95	46,3
	Bekar	110	53,7
Yaş	Y Kuşak	151	73,7
	X Kuşak	54	26,3
Eğitim Durumunuz	Okur - yazar	0	0,0
	İlkokul	7	3,4
	Ortaokul	7	3,4
	Lise	44	21,5
	Lisans	128	62,4
	Yüksek lisans	17	8,3
	Doktor	2	1,0
Anne sağ mı?	Evet	195	95,6
	Hayır	9	4,4
Baba sağ mı?	Evet	170	82,9
	Hayır	35	17,1
Annemiz ve babamız evli mi?	Evet	198	96,6
	Hayır	7	3,4
Anne babanız nasıl evlenmiştir:	Flört	84	41,2
	Görücü usulü	120	58,8
Kendinden büyük kız kardeş sayısı	0	119	58,6
	1	48	23,6
	2	28	13,8
	3 ve üzeri	8	3,9
Kendinden küçük kız kardeş sayısı	0	132	65,7
	1	56	27,9
	2	13	6,5
	3 ve üzeri	0	0,0
Kendinden büyük erkek kardeş sayısı	0	121	60,5
	1	54	27,0
	2	17	8,5
	3 ve üzeri	8	4,0
Kendinden küçük erkek kardeş sayısı	0	121	60,2
	1	68	33,8
	2	11	5,5

	3 ve üzeri	1	,5
Yaşamınızın büyük bölümü nerede geçirdiniz?	Köy	8	3,9
	Kasaba	4	2,0
	İlçe	36	17,6
	İl	76	37,1
	Büyükşehir	81	39,5
Çalışıyor musunuz?	Evet	113	55,1
	Hayır	92	44,9

Ankete cevap veren katılımcıların çoğunluğu kadın (%62,4); bekar (%53,7); Y kuşak (%73,7); lisans mezunu (%62,4); annesi sağ (%95,6); babası sağ (%82,9); anne ve babası evli (%96,6); anne babası görücü usulü evlenmiş (%58,8); kendinden büyük kız kardeşi bulunmamakta (%58,6); kendinden küçük kız kardeşi bulunmamakta (%65,7); kendinden büyük erkek kardeşi bulunmamakta (%60,5); kendinden küçük erkek kardeşi bulunmamakta (%60,2); yaşamının büyük bölümünü büyükşehirde geçirmiş (%39,5) ve çalışmaktadır (%55,1).

Tablo2: Kimin Tarafından Yetiştirildiniz Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

	N	%	
Kim tarafından yetiştirildiniz	Anne	190	92,7
	Baba	135	65,9
	Anneanne-Babaanne	19	9,3
	Dede	1	,5
	Kardeş	8	3,9
	Teyze-Hala	3	1,5

Ankete cevap veren katılımcılardan annesi tarafından yetiştirilenlerin oranı %92,7; babası tarafından yetiştirilenlerin oranı %65,9'dur.

Tablo3: Bağlanma Stilleri, Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doyumunun Betimsel İstatistikleri

	N	Minimum	Maximum	Ortalama	ss	Çarpıklık	Basıklık
Güvenli Bağlanma	205	2,00	7,00	4,16	0,90	,353	,310
Korkulu Bağlanma	205	1,00	7,00	3,93	1,22	,296	,020
Saplantılı Bağlanma	205	1,75	7,00	4,29	0,97	,169	,244
Kayıtsız Bağlanma	205	1,80	6,80	3,93	1,00	,138	-,489
Onay Bağımlılık	205	25,00	68,00	49,77	9,23	-,237	-,428
Empati	205	9,00	38,00	18,99	5,37	,446	,427
Başkalarına Güven	205	19,00	61,00	39,13	8,13	-,105	-,243
Duygu Farkındalığı	205	16,00	58,00	34,82	9,00	,368	-,264
Yaşam Doyumu	205	5,00	25,00	17,06	4,02	-,468	,095

Katılımcıların;

Güvenli Bağlanma puanları ortalaması $4,16 \pm 0,90$; çarpıklık katsayısı 0,353, basıklık katsayısı 0,310; Korkulu Bağlanma puanları ortalaması $3,93 \pm 1,22$; çarpıklık katsayısı 0,296, basıklık katsayısı 0,020; Saplantılı Bağlanma puanları ortalaması $4,29 \pm 0,97$; çarpıklık katsayısı 0,169, basıklık katsayısı 0,244; Kayıtsız Bağlanma puanları ortalaması $3,93 \pm 1,00$; çarpıklık katsayısı 0,138, basıklık katsayısı -0,489'dur.

Onay Bağımlılık puanları ortalaması $49,77 \pm 9,23$; çarpıklık katsayısı -0,237, basıklık katsayısı -0,428; Empati puanları ortalaması $18,99 \pm 5,37$; çarpıklık katsayısı 0,446, basıklık katsayısı 0,427; Başkalarına Güven puanları ortalaması $39,13 \pm 8,13$; çarpıklık katsayısı -0,105, basıklık katsayısı -0,243; Duygu Farkındalığı puanları ortalaması $34,82 \pm 9,00$; çarpıklık katsayısı 0,368, basıklık katsayısı -0,264'tür.

Yaşam Doyumu puanları ortalaması $17,06 \pm 4,02$; çarpıklık katsayısı -0,468, basıklık katsayısı 0,095'tir.

5.2 KARŞILAŞTIRMA TESTLERİ

Tablo4: Bağlanma Stilleri, Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doyumunun Cinsiyet Açısından İncelenmesi

Cinsiyet		N	Ortalama	ss	T	P
Güvenli Bağlanma	Kadın	128	4,07	0,87	-1,842	,067
	Erkek	77	4,30	0,93		
Korkulu Bağlanma	Kadın	128	4,04	1,31	1,680	,095
	Erkek	77	3,76	1,04		
Saplantılı Bağlanma	Kadın	128	4,40	0,97	2,122	,035*
	Erkek	77	4,10	0,96		
Kayıtsız Bağlanma	Kadın	128	3,88	1,04	-0,849	,397
	Erkek	77	4,01	0,92		
Onay Bağımlılık	Kadın	128	50,26	9,13	0,984	,326
	Erkek	77	48,95	9,39		
Empati	Kadın	128	18,77	5,36	-0,727	,468
	Erkek	77	19,34	5,41		
Başkalarına Güven	Kadın	128	38,83	8,01	-0,677	,499
	Erkek	77	39,62	8,37		
Duygu Farkındalığı	Kadın	128	34,22	8,81	-1,243	,215
	Erkek	77	35,83	9,30		
Yaşam Doyumu	Kadın	128	16,91	4,32	-0,736	,463
	Erkek	77	17,31	3,49		

p* < 0,05 = fark vardır

Bağlanma Stilleri, Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doyumunun Cinsiyet Açısından İncelenmesi (t testi)

Kadın ile erkek katılımcılar arasında Saplantılı Bağlanma açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$). Ortalama puanlar incelendiğinde kadınlarda Saplantılı Bağlanma daha fazladır.

Tablo5: Bağlanma Stilleri, Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doyumunun Medeni Hal Açısından İncelenmesi

Medeni Hal		N	Ortalama	ss	T	p
Güvenli Bağlanma	Evli	95	4,23	0,91	1,153	,250
	Bekar	110	4,09	0,88		
Korkulu Bağlanma	Evli	95	3,85	1,18	-0,907	,366
	Bekar	110	4,00	1,25		
Saplantılı Bağlanma	Evli	95	4,13	0,98	-2,198	,029*
	Bekar	110	4,43	0,95		
Kayıtsız Bağlanma	Evli	95	3,73	0,96	-2,623	,009*
	Bekar	110	4,10	1,00		
Onay Bağımlılık	Evli	95	51,36	8,98	2,320	,021*
	Bekar	110	48,39	9,26		
Empati	Evli	95	18,75	5,00	-0,589	,557
	Bekar	110	19,19	5,69		
Başkalarına Güven	Evli	95	39,00	8,39	-0,207	,836
	Bekar	110	39,24	7,95		
Duygu Farkındalığı	Evli	95	33,65	9,17	-1,740	,083
	Bekar	110	35,84	8,78		
Yaşam Doyumu	Evli	95	18,08	3,78	3,486	,001*
	Bekar	110	16,17	4,03		

p* < 0,05 = fark vardır

Bağlanma Stilleri, Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doyumunun Medeni Hal Açısından İncelenmesi (t testi)

Evli ile bekar olan katılımcılar arasında Saplantılı Bağlanma açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$). Ortalama puanlar incelendiğinde bekar olanlarda Saplantılı Bağlanma daha fazladır.

Evli ile bekar olan katılımcılar arasında Kayıtsız Bağlanma açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$). Ortalama puanlar incelendiğinde bekar olanlarda Kayıtsız Bağlanma daha fazladır.

Evli ile bekar olan katılımcılar arasında Onay Bağımlılık açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$). Ortalama puanlar incelendiğinde evli olanlarda Onay Bağımlılık daha fazladır.

Evli ile bekar olan katılımcılar arasında Yaşam Doyumu açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Ortalama puanlar incelendiğinde evli olanlarda Yaşam Doyumu daha fazladır.

Tablo6: Bağlanma Stilleri, Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doyumunun Çalışma Durumu Açısından İncelenmesi

Çalışıyor musunuz?		N	Ortalama	Ss	T	p
Güvenli Bağlanma	Evet	113	4,27	0,89	1,950	,053
	Hayır	92	4,02	0,89		
Korkulu Bağlanma	Evet	113	3,93	1,18	-0,020	,984
	Hayır	92	3,93	1,27		
Saplantılı Bağlanma	Evet	113	4,25	1,09	-0,710	,478
	Hayır	92	4,34	0,81		
Kayıtsız Bağlanma	Evet	113	3,92	0,95	-0,190	,850
	Hayır	92	3,94	1,06		
Onay Bağımlılık	Evet	113	50,05	8,83	0,493	,623
	Hayır	92	49,41	9,73		
Empati	Evet	113	19,04	5,85	0,174	,862
	Hayır	92	18,91	4,75		
Başkalarına Güven	Evet	113	38,77	7,93	-0,695	,488
	Hayır	92	39,57	8,40		
Duygu Farkındalığı	Evet	113	33,65	8,89	-2,078	,039*
	Hayır	92	36,26	8,98		
Yaşam Doyumu	Evet	113	17,29	3,91	0,921	,358
	Hayır	92	16,77	4,15		

p* $<0,05$ =fark vardır

Bağlanma Stilleri, Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doyumunun Çalışma Durumu Açısından İncelenmesi (t testi)

Çalışan ile çalışmayan katılımcılar arasında Duygu Farkındalığı açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Ortalama puanlar incelendiğinde çalışanlarda Duygu Farkındalığı daha fazladır.

Tablo7: Bağlanma Stilleri, Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doyumunun Kuşak Açısından İncelenmesi

Kuşak		n	Ortalama	Ss	T	p
Güvenli Bağlanma	Y kuşak	151	4,14	0,89	-,348	,728
	X kuşak	54	4,19	0,93		
Korkulu Bağlanma	Y kuşak	151	3,89	1,17	-,765	,445
	X kuşak	54	4,04	1,34		
Saplantılı Bağlanma	Y kuşak	151	4,41	0,93	3,004	,003*
	X kuşak	54	3,95	1,01		
Kayıtsız Bağlanma	Y kuşak	151	3,99	0,99	1,587	,114
	X kuşak	54	3,74	1,02		
Onay Bağımlılık	Y kuşak	151	49,70	9,43	-,182	,855
	X kuşak	54	49,96	8,72		
Empati	Y kuşak	151	19,23	5,34	1,099	,273
	X kuşak	54	18,30	5,45		
Başkalarına Güven	Y kuşak	151	38,87	7,90	-,762	,447
	X kuşak	54	39,85	8,79		
Duygu Farkındalığı	Y kuşak	151	35,36	8,68	1,421	,157
	X kuşak	54	33,33	9,78		
Yaşam Doyumu	Y kuşak	151	16,97	3,97	-,505	,614
	X kuşak	54	17,30	4,18		

p* < 0,05 = fark vardır

Bağlanma Stilleri, Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doyumunun Kuşak Açısından İncelenmesi (t testi)

Y ile X kuşağında bulunan katılımcılar arasında Saplantılı Bağlanma açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$). Ortalama puanlar incelendiğinde Y kuşağında bulunanlarda Saplantılı Bağlanma daha fazladır.

5.3 İLİŞKİ TESTLERİ

Tablo8: Y ve X Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stilleri ile Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doymu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Onay Bağımlılık	Empati	Başkalarına Güven	Duygu Farkındalığı	Yaşam Doymu	
Y Kuşağı	Güvenli Bağlanma	r	,122	-,226**	-,408**	-,104	,106
		p	,136	,005	,000	,205	,195
		n	151	151	151	151	151
	Korkulu Bağlanma	r	,002	,238**	,416**	,083	-,117
		p	,976	,003	,000	,310	,153
		n	151	151	151	151	151
	Saplantılı Bağlanma	r	-,114	-,283**	,053	-,040	-,111
		p	,163	,000	,516	,624	,176
		n	151	151	151	151	151
	Kayıtsız Bağlanma	r	-,372**	,097	,335**	,299**	-,204*
		p	,000	,237	,000	,000	,012
		n	151	151	151	151	151
X Kuşağı	Güvenli Bağlanma	r	,271*	-,117	-,297*	-,079	,016
		p	,047	,398	,029	,568	,908
		n	54	54	54	54	54
	Korkulu Bağlanma	r	-,023	,435**	,497**	,143	,261
		p	,870	,001	,000	,302	,057
		n	54	54	54	54	54
	Saplantılı Bağlanma	r	-,107	,060	-,129	,029	-,187
		p	,441	,668	,353	,837	,176
		n	54	54	54	54	54
	Kayıtsız Bağlanma	r	-,245	,140	,315*	,276*	-,023
		p	,074	,313	,021	,044	,866
		n	54	54	54	54	54

p* $<$ 0,05; p $<$ 0,01**

Y Kuşağında Bulunan Katılımcılarda Bağlanma Stilleri ile Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doymu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Korelasyon)

Güvenli Bağlanma ile Empati arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki ($r=-0,226$); Başkalarına Güven arasında negatif yönlü orta bir ilişki ($r=-0,408$) bulunmaktadır.

Korkulu Bağlanma ile Empati arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0,238$); Başkalarına Güven arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,416$) bulunmaktadır.

Saplantılı Bağlanma ile Empati arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki ($r=-0,283$) bulunmaktadır.

Kayıtsız Bağlanma ile Onay Bağımlılık arasında negatif yönlü orta bir ilişki ($r=-0,372$); Başkalarına Güven arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,335$); Duygu Farkındalığı arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,299$); Yaşam Doyumu arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki ($r=-0,204$) bulunmaktadır.

X Kuşaðında Bulunan Katılımcılarda Bağlanma Stilleri ile Kişiler Arası İlişkiler ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Korelasyon)

Güvenli Bağlanma ile Onay Bağımlılık arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0,271$); Başkalarına Güven arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki ($r=-0,297$) bulunmaktadır.

Korkulu Bağlanma ile Empati arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,435$); Başkalarına Güven arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,497$) bulunmaktadır.

Kayıtsız Bağlanma ile Başkalarına Güven arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,315$); Duygu Farkındalığı arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0,276$) bulunmaktadır.

5.4 ETKİ TESTLERİ

Tablo9: Y ve X Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stillerinin Onay Bağımlılığa Etki Durumunun İncelenmesi

Kuşak	Bağımlı Değ.	Bağımsız Değ.	F	p	Katsayı(B)	T	p	R2
Y Kuşağı	Onay Bağımlılık	Güvenli Bağlanma	8,323	,000	1,667	2,013	,046*	0,186
		Korkulu Bağlanma			1,629	2,402	,018*	
		Saplantılı Bağlanma			-4,35	-,563	,575	
		Kayıtsız Bağlanma			-4,144	-5,284	,000*	
X Kuşağı	Onay Bağımlılık	Güvenli Bağlanma	2,012	,107	2,383	1,914	,061	0,141
		Korkulu Bağlanma			,654	,691	,493	
		Saplantılı Bağlanma			-,698	-,609	,545	
		Kayıtsız Bağlanma			-2,279	-1,843	,071	

p* < 0,05 = etkisi vardır

Y Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stillerinin Onay Bağımlılığa Etki Durumunun İncelenmesi (Regresyon)

Bağlanma Stillerinin, Onay Bağımlılığı etkileme durumunun incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$).

Modelde katsayı incelendiğinde Güvenli Bağlanma ve Korkulu Bağlanmanın, Onay Bağımlılığını olumlu yönde etkilediği ($B=1,667$; $B=1,629$; $p < 0,05$); Kayıtsız Bağlanmanın ise olumsuz yönde etkilediği ($B=-4,144$; $p < 0,05$) belirlenmiştir. Onay Bağımlılığındaki değişimin %19'u Güvenli Bağlanma, Korkulu Bağlanma ve Kayıtsız Bağlanma tarafından açıklanmaktadır.

X Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stillerinin Onay Bağımlılığa Etki Durumunun İncelenmesi (Regresyon)

Bağlanma Stillerinin, Onay Bağımlılığı etkileme durumunun incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo10: Y ve X Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stillerinin Empatiye Etki Durumunun İncelenmesi

Kuşak	Bağımlı Değ.	Bağımsız Değ.	F	p	Katsayı(B)	t	P	R2
Y Kuşağı	Empati	Güvenli Bağlanma	6,880	,000	-1,038	-2,176	,031*	0,159
		Korkulu Bağlanma			,654	1,676	,096	
		Saplantılı Bağlanma			-1,588	-3,568	,000*	
		Kayıtsız Bağlanma			,407	,902	,369	
X Kuşağı	Empati	Güvenli Bağlanma	3,164	,022	-,451	-,603	,550	0,205
		Korkulu Bağlanma			1,850	3,251	,002*	
		Saplantılı Bağlanma			,460	,668	,507	
		Kayıtsız Bağlanma			-,262	-,353	,725	

p* $<0,05$ =etkisi vardır

Y Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stillerinin Empatiye Etki Durumunun İncelenmesi (Regresyon)

Bağlanma Stillerinin, Empatiyi etkileme durumunun incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Modelde katsayı incelendiğinde Güvenli Bağlanma ve Saplantılı Bağlanmanın, Empatiyi olumsuz yönde etkilediği ($B=-1,038$; $B=-1,588$; $p<0,05$) belirlenmiştir. Empatideki değişimin %16'sı Güvenli Bağlanma ve Saplantılı Bağlanma tarafından açıklanmaktadır.

X Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stillerinin Empatiye Etki Durumunun İncelenmesi (Regresyon)

Bağlanma Stillerinin, Empatiyi etkileme durumunun incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Modelde katsayı incelendiğinde Korkulu Bağlanmanın, Empatiyi olumlu yönde etkilediği ($B=1,850$; $p<0,05$) belirlenmiştir. Empatideki değişimin %21'i Korkulu Bağlanma tarafından açıklanmaktadır.

Tablo11: Y ve X Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stillerinin Başkalarına Güvene Etki Durumunun İncelenmesi

Kuşak	Bağımlı Değ.	Bağımsız Değ.	F	p	Katsayı(B)	T	p	R2
Y Kuşağı	Bşkalarına Güven	Güvenli Bağlanma	16,744	,000	-2,951	-4,635	,000*	0,314
		Korkulu Bağlanma			1,681	3,226	,002*	
		Saplantılı Bağlanma			,450	,758	,450	
		Kayıtsız Bağlanma			1,748	2,899	,004*	
X Kuşağı	Bşkalarına Güven	Güvenli Bağlanma	6,307	,000	-2,453	-2,230	,030*	0,340
		Korkulu Bağlanma			2,726	3,257	,002*	
		Saplantılı Bağlanma			-1,037	-1,024	,311	
		Kayıtsız Bağlanma			1,116	1,022	,312	

p* < 0,05 = etkisi vardır

Y Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stillerinin Başkalarına Güvene Etki Durumunun İncelenmesi (Regresyon)

Başlanma Stillerinin, Başkalarına Güveni etkileme durumunun incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$).

Modelde katsayı incelendiğinde Korkulu Bağlanma ve Kayıtsız Bağlanmanın, Başkalarına Güveni olumlu yönde etkilediği ($B=1,681$; $B=1,748$; $p < 0,05$); Güvenli Bağlanmanın ise olumsuz yönde etkilediği ($B=-2,951$; $p < 0,05$) belirlenmiştir. Başkalarına Güvendeki değişimin %31'i Güvenli Bağlanma, Korkulu Bağlanma ve Kayıtsız Bağlanma tarafından açıklanmaktadır.

X Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stillerinin Başkalarına Güvene Etki Durumunun İncelenmesi (Regresyon)

Başlanma Stillerinin, Başkalarına Güveni etkileme durumunun incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$).

Modelde katsayı incelendiğinde Korkulu Bağlanmanın, Başkalarına Güveni olumlu yönde etkilediği (B=2,726; p<0,05); Güvenli Bağlanmanın ise olumsuz yönde etkilediği (B=-2,453; p<0,05) belirlenmiştir. Başkalarına Güvendeki değişimin %34'ü Güvenli Bağlanma ve Korkulu Bağlanma tarafından açıklanmaktadır.

Tablo12: Y ve X Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stillerinin Duygu Farkındalığına Etki Durumunun İncelenmesi

Kuşak	Bağımlı Değ.	Bağımsız Değ.	F	p	Katsayı(B)	T	p	R2
Y Kuşağı	Duygu Farkındalığı	Güvenli Bağlanma	4,412	,002	-1,012	-1,268	,207	0,108
		Korkulu Bağlanma			-,557	-,852	,396	
		Saplantılı Bağlanma			-,842	-1,130	,260	
		Kayıtsız Bağlanma			2,946	3,897	,000*	
X Kuşağı	Duygu Farkındalığı	Güvenli Bağlanma	1,083	,375	-,589	-,408	,685	0,081
		Korkulu Bağlanma			,268	,244	,808	
		Saplantılı Bağlanma			,246	,185	,854	
		Kayıtsız Bağlanma			2,458	1,714	,093	

p* < 0,05 = etkisi vardır

Y Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stillerinin Duygu Farkındalığına Etki Durumunun İncelenmesi (Regresyon)

Bağlanma Stillerinin, Duygu Farkındalığını etkileme durumunun incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0,05).

Modelde katsayı incelendiğinde Kayıtsız Bağlanmanın, Duygu Farkındalığını olumlu yönde etkilediği (B=2,946; p<0,05); belirlenmiştir. Duygu Farkındalığındaki değişimin %11'i Kayıtsız Bağlanma tarafından açıklanmaktadır.

X Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stillerinin Duygu Farkındalığına Etki Durumunun İncelenmesi (Regresyon)

Bağlanma Stillerinin, Duygu Farkındalığını etkileme durumunun incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p>0,05).

Tablo13: Y ve X Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stillerinin Yaşam Doyumuna Etki Durumunun İncelenmesi

Kuşak	Bağımlı Değ.	Bağımsız Değ.	F	p	Katsayı(B)	T	p	R2
Y Kuşağı	Yaşam Doyumu	Güvenli Bağlanma	2,296	,062	,411	1,097	,274	0,059
		Korkulu Bağlanma			-,117	-,381	,704	
		Saplantılı Bağlanma			-,392	-1,121	,264	
		Kayıtsız Bağlanma			-,697	-1,963	,052	
X Kuşağı	Yaşam Doyumu	Güvenli Bağlanma	1,594	,191	,092	,151	,880	0,115
		Korkulu Bağlanma			,968	2,100	,041	
		Saplantılı Bağlanma			-,676	-1,212	,231	
		Kayıtsız Bağlanma			-,596	-,990	,327	

p* < 0,05 = etkisi vardır

Y Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stillerinin Yaşam Doyumuna Etki Durumunun İncelenmesi (Regresyon)

Bağlanma Stillerinin, Yaşam Doyumunu etkileme durumunun incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

X Kuşağındaki Katılımcılarda Bağlanma Stillerinin Yaşam Doyumuna Etki Durumunun İncelenmesi (Regresyon)

Bağlanma Stillerinin, Yaşam Doyumunu etkileme durumunun incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

ALTINCI BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

6.1 TARTIŞMA

Bu çalışmada günümüzde yaygınlaşan bir konu olan kuşak farklılıkları ele alınarak, X ve Y kuşak bağlanma stillerinin arasında farklılık olup olmadığı incelenmek ve bu farklılıkların kurdukları ilişkileri ve yaşamdan aldıkları doyumunu değerlendirmek amaçlanmıştır. Bununla birlikte bağlanma stilleri ile Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği'nin dört alt boyutu (onay bağımlılığı, empati, başkalarına güven ve duygu farkında lığı) ve yaşam doyumunu arasındaki ilişki ölçülmeye çalışılmıştır.

Yapılan çalışmada X kuşak üyesi olan 54 (%26,3) kişi ve Y kuşak üyesi olan 151 (%73,7) kişi karşılaştırılmıştır. Araştırmanın bu bölümde, analizlerden elde edilen bulgulara göre literatür çerçevesinde değerlendirme yapılmaktadır. Okan, Yalman'ın (2013) İstanbul'da 213 X kuşak ve 229 Y kuşak üyesine yaptıkları çalışmada, iki farklı kuşağın algılama farklılıklarına bakılmış ve bakış açıları arasında fark bulunmuştur. Aygenoğlu (2015) yaptığı çalışmada, X ve Y kuşak bireylerini çalışma alanlarında kıyaslamış ve X ve Y kuşak arasında iş hayatına bakış alanında farklılık olup olmadığını değerlendirmiştir. Yaptığı çalışmanın sonucunda, kuşak farklılıklarının işe bakışı, çalışma saat esnekliğini, iş arkadaşlarıyla uyumu ve patronu otorite olarak görme gibi durumlarda farklılık oluştuğunu bulmuştur. Tekin(2015) yaptığı çalışmada, Isparta'da yaşayan X ve Y kuşağın işe yönelik tutumlarını değerlendirmiş, bu kuşakların yaşadıkları dönem ortaklıklar gösterse de kuşaklar arası farklılıklar olduğunu ileri sürmüştür. X ve Y kuşak arasında bağlanma stillerinin karşılaştırıldığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yukarıdaki çalışmalarda X ve Y kuşak arasındaki farkların bulunduğu çalışmalar kullanılmıştır. Bu çalışmada X ve Y kuşak arasında geliştirilen bağlanma stillerine bakılmış ve Y kuşak bireylerinde X kuşağı bireylerine göre saplantılı bağlanmanın daha çok görüldüğü ortaya konmuştur.

Bağlanma stillerinin cinsiyet üzerindeki etkileri incelenmiştir. Cinsiyet farklılıklarına göre ortalama puanlara bakıldığında kadınlarda saplantılı bağlanmanın

daha fazla olduğu görülmüştür. Damarlı'nın (2006) yaptığı çalışmada bağlanma stillerinin olumlu ya da olumsuz benlik kavramı geliştirme bakımından cinsiyet açısından anlamlı bir fark olmadığı ortaya konmuştur. Bağlanma stillerinin benlik kavramı üzerinde etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Yapılan çalışmanın sonucuna göre, güvenli bağlanma stiline sahip kişiler; korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma geliştiren bireylere göre daha olumlu bir benlik yapısı geliştirirler. Çelikkaleli ve Avcı'nın (2016) yaptığı çalışmaya göre, cinsiyet ve cinsiyet rollerinin bağlanma stiline etki edip edilmediğine bakılmıştır. 281 kadın ve 164 erkek olmak üzere toplam 445 üniversitesi öğrencisi katılım göstermiştir. Çalışmanın sonucunda; bağlanma stilleri cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Kadınların daha çok korkulu bağlanma ve erkeklerin hem güvenli hem korkulu bağlanma geliştirdikleri sonucuna varılmıştır. İlhan ve Özdemir'in (2012) yaptığı çalışmaya göre, bağlanma stillerinin kimlik statüleri üzerinde etkili olduğu bulunmuş, cinsiyet ve yaş faktörleri kontrollü değişken olarak ele alındığında başarılı kimlik statüsü, bağlanma ve saplantılı bağlanma açısından anlamlı ve pozitif yönde yordamaktadır. Cinsiyet etkisi kontrol edilmediğinde sadece güvenli bağlanma stiline yordayıcı etkisi olduğu bulunmuştur.

Bağlanma stillerinin medeni hal üzerindeki etkisi incelendiğinde, evli ve bekar katılımcılar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Ortalama puanlar incelendiğinde bekarlarda saplantılı bağlanma ve kayıtsız bağlanma fazla olarak görülmüştür. Evli katılımcılarda bağlanma stilleri incelendiğinde evli olan kişilerde onay bağımlılığın fazla olduğu görülmüştür. Uluyol'un (2014) yaptığı çalışmaya göre evli olan kişilerde kaygılı ve kaçınıcı bağlanma örüntüleri ile evlilik uyumu arasında ters oranda anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Yaşam doyumunun medeni hal üzerindeki etkisi incelendiğinde; ortalama puanlara göre evli olan kişilerin yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu ortaya konmuştur. Kabasakal ve Soylu'nun (2016) yaptıkları çalışmaya göre cinsiyet açısından evlilik doyumunun anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. Evli bireylerin evlilik doyumları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Gümüş'ün (2015) yaptığı çalışmaya göre, evli bireylerde sosyal destek ve yaşam doyumları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon sonucuna göre evli kişilerde yaşam

doyumları ve sosyal destek düzeyleri arasında yüksek oranda ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

X ve Y kuşakta bağlanma stillerinin yaşam doyumuna etkisi incelendiğinde, analizler sonucuna göre regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Gürdil'in (2009) yaptığı çalışmaya göre ise, yaşam doyumunun güvenli bağlanma ile pozitif yönde, kayıtsız, saplantılı ve korkulu bağlanma ile negatif yönde olduğu bulunmuştur. Terzi ve Çankaya'nın (2009) yaptığı çalışmaya göre, saplantılı bağlanma modeli yaşam doyumunun anlamlı birer yordayıcısı olduğunu bulmuştur.

Bağlanma stillerinin kişilerarası ilişkilere etkileri incelendiğinde, Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği'nin dört alt maddesine etki ettiği görülmüştür. X ve Y kuşak katılımcılarının bağlanma stillerinin duygu farkındalığına etkisi incelendiğinde analiz sonucuna göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Y kuşağı bireylerinde, kayıtsız bağlanma modelinin duygu farkındalığını olumlu yönde etkilediği bulunmuştur ; X kuşağında ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. X ve Y kuşak bireylerinin bağlanma stillerinin başkalarına güvene etkisi incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Y kuşak katılımcılarında, korkulu bağlanma ve kayıtsız bağlanmanın başkalarına güveni olumlu yönde etkilediği, güvenli bağlanmanın ise olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir. X kuşak bireylerinde bağlanma stiline başkalarına güveni etkileme durumu incelendiğinde, korkulu bağlanmanın başkalarına güveni olumlu yönde etkilediği ve güvenli bağlanmanın olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur. Göçener'in (2010) yaptığı çalışmaya göre, kişilerin ebeveynlerine karşı geliştirdikleri güvenli bağlanmanın kişilerarası ilişkilerini etkilediğini öne sürmektedir.

X ve Y kuşak bireylerinde bağlanma stillerinin empatiye etkisi incelendiğinde, Y kuşak bireylerinde analiz sonucuna göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Güvenli bağlanma ve saplantılı bağlanmanın empatiyi olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir. X kuşağına göre bağlanma stillerinin empatiye etkisi incelendiğinde analiz sonucuna göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Korkulu bağlanmanın empatiyi olumlu yönde etkilediği ortaya konmuştur. Hasta ve Güler'in (2013) yaptığı çalışmaya göre; kişilerarası ilişki tarzları ve empatinin saldırganlıkla ilişkili olduğunu ortaya koymuştur.

X ve Y kuşak bireylerinde bağlanma stillerinin onay bağımlılığa etkisi incelendiğinde analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Y kuşağı bireylerinde güvenli bağlanma ve korkulu bağlanmanın onay bağımlılığını olumlu yönde etkilediği bulunmuştur. X kuşak bireylerinde bağlanma stillerinin onay bağımlılığına etkisi incelendiğinde analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Çapan'ın (2009) yaptığı çalışmaya göre bağlanma stillerinin kişilerarası ilişkilerini yormadığı saptanmıştır. Analiz sonucuna göre, güvenli bağlanma modelinin besleyici ilişki tarzını ve kayıtsız bağlanma modelinin ise ketleyici ilişki tarzını açıkladığı tespit edilmiştir.

6.2 SINIRLILIKLAR

Araştırmada belirlenen sınırlılıklar; araştırmanın verileri 2018 yılında Sakarya ilinin Adapazarı, Serdivan ve Karasu ilçelerinde yaşayan 1999 – 1980 (Y Kuşak) ve 1979 – 1965 (X Kuşak) yılları arasında doğan 128 kadın ve 77 erkek araştırmacıya uygulanmıştır. Bu araştırma, araştırmanın sonuçları ve araştırmanın ölçtüğü özellikler ile sınırlıdır. Araştırmada kullanılan demografik bilgi formu; cinsiyet, medeni hal, yaş, eğitim durumu, anne ve babanın sağ olup olmadığı, anne ve babanın evli olup olmadığı, anne ve babanın nasıl evlendiği, kardeş sayısı, yaşamın büyük çoğunluğunun geçirildiği yer ve çalışılıp çalışılmadığı ile sınırlıdır.

6.3 VARSAYIMLAR

Bu araştırmada bazı varsayımlarda bulunmaktadır. Bunlar; çalışmaya katılan kişilerin anket uygulamalarını tarafsız, içten duygu ve düşünceleri olarak aktardıkları varsayılmaktadır. Çalışmada kullanılan ölçeklerin geçerlik ve güvenilirlikleri olduğu ve şu anda da geçerli olduğu varsayılmaktadır.

6.4 SONUÇLAR

1-Araştırmada medeni hal ve bağlanma stilleri karşılaştırıldığında evli bireylerde onay bağımlılık daha fazla olarak bulunmuştur.

2-Araştırmada bağlanma stilleri, kişilerarası ilişkiler ve yaşam doyumunun çalışma durumu açısından incelenmesi sonucunda çalışan bireylerde duygu farkındalığı fazla olarak bulunmuştur.

3-Araştırmada, Y kuşağında bulunan katılımcılarda bağlanma stilleri ile kişilerarası ilişkiler karşılaştırıldığında güvenli bağlanma ile empati arasında negatif yönde zayıf bir ilişki, başkalarına güven arasında negatif yönlü orta bir ilişki bulunmaktadır.

4-Araştırmada, Y kuşağında bulunan katılımcılarda bağlanma stilleri kişiler arası ilişkiler karşılaştırıldığında korkulu bağlanma ile empati arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki, başkalarına güven arasında pozitif yönde orta bir ilişki bulunmaktadır.

5-Araştırmada, Y kuşakta bulunan katılımcılarda bağlanma stilleriyle kişiler arası ilişkiler karşılaştırıldığında saplantılı bağlanma ile empati arasında negatif yönde zayıf bir ilişki bulunmaktadır.

6-Araştırmada, Y kuşakta bulunan katılımcılarda bağlanma stilleriyle kişiler arası ilişkiler karşılaştırıldığında kayıtsız bağlanma ile onay bağımlılık arasında negatif yönlü orta bir ilişki, başkalarına güven arasında pozitif yönlü orta bir ilişki, duygu farkındalığı arasında pozitif yönlü orta bir ilişki bulunmuştur.

7-Araştırmada, y kuşakta bulunan katılımcılarda bağlanma stilleriyle yaşam doyumu arasındaki ilişkiye bakıldığında negatif yönü zayıf bir ilişki bulunmaktadır.

8-Araştırmada, X kuşakta bulunan katılımcılarda bağlanma stilleri ile kişiler arası ilişkiler karşılaştırıldığında güvenli bağlanma ile onay bağımlılık arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki, başkalarına güven arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki bulunmaktadır.

9-Araştırmada, X kuşakta bulunan katılımcılarda bağlanma stilleri ile kişiler arası ilişkiler karşılaştırıldığında korkulu bağlanma ile empati arasında pozitif yönlü orta bir ilişki, başkalarına güven arasında pozitif yönlü orta bir ilişki bulunmaktadır.

10-Araştırmada, X kuşakta bulunan katılımcılarda bağlanma stilleri ile kişiler arası ilişkiler karşılaştırıldığında kayıtsız bağlanma ile başkalarına güven arasında

pozitif yönlü orta bir ilişki, duygu farkındalığı arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki bulunmaktadır.

11-Araştırmada, Y kuşakta bulunan katılımcılardan bağlanma stillerinin onay bağımlılığa etki durumunun incelenmesi sonucu güvenli bağlanma ve korkulu bağlanmanın onay bağımlılığını olumlu yönde etkilediği, kayıtsız bağlanmanın olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir.

12-Araştırmada, X kuşakta bulunan katılımcılardan bağlanma stillerinin onay bağımlılığa etki durumu incelendiğinde analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

13-Araştırmada, Y kuşağındaki katılımcılarda bağlanma stillerinin empatiye etki durumu incelendiğinde, güvenli bağlanma ve saplantılı bağlanmanın empatiyi olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir.

14-Araştırmada, X kuşağındaki katılımcılarda bağlanma stillerinin etki empatiye etki durumu incelendiğinde, korkulu bağlanmanın empatiyi olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

15-Araştırmada, Y kuşağındaki katılımcılarda bağlanma stilleri ile başkalarına güvene etki durumu incelendiğinde korkulu bağlanma ve kayıtsız bağlanmanın başkalarına güveni olumlu yönde etkilediği, güvenli bağlanmanın ise olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir.

16-Araştırmada, X kuşağındaki katılımcılardan bağlanma stilleri ile başkalarına güveni etki durumu incelendiğinde korkulu bağlanmanın başkalarına güveni olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

17-Araştırmada, Y kuşağındaki katılımcılardan bağlanma stillerinin duygu farkındalığını etki durumu incelendiğinde kayıtsız bağlanmanın duygu farkındalığını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

18-Araştırmada, X kuşağındaki katılımcılardan bağlanma stillerinin duygu farkındalığını etki durumu incelendiğinde analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

6.5 ÖNERİLER

Araştırmada iki kuşak arasındaki farklılıklar incelenmiştir. Çalışma X ve Y kuşak katılımcıları ile yapılmıştır. Araştırma genişletilerek tüm kuşaklar çalışmaya dahil edilebilir. Araştırma sadece Sakarya ili ve ilçelerinde yapılmıştır. Araştırma başka illerde de yapılarak daha geniş çapta bir çalışma gerçekleştirilebilir. Araştırma yapılırken X ve Y kuşak bireyleriyle ilgili yapılan çalışmaların genellikle iş hayatı, teknoloji ve ilişkiler bağlamında olduğu görülmüş, bağlanma stilleri alanında çalışmalar yapılmadığı fark edilmiştir. Bu çalışmanın literatüre katkı sağlaması ve bu çalışmadan sonra yapılacak çalışmalara ışık tutması amaçlanmıştır.



KAYNAKÇA

Abrams, J., Frank, V.V., The Multigenerational Workplace: Communicate, Collaborate and Create Community, California: Corwin, 2014 :10.

Adıgüzel, O., Batur, H., & Ekşili, N. (2014). Kuşakların Değişen Yüzü ve Y kuşağı ile Ortaya Çıkan Yeni Çalışma Tarzı: Mobil Yakalılar. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 165 – 182.

Ağırdır, B. (2013). Y Kuşağı İnovasyon Araştırması. Deloitte Eğitim Vakfı.

Ainsworth, S.D.M., Bowlby, J. (1991). An Ethological Approach to Personality Development. American Psychologist. Vol: 46 (4).

http://www.psychology.sunysb.edu/attachment/online/ainsworth_bowlby_1991.pdf

Aka, B. (2018). Bebek Patlaması, X ve Y Kuşağı Yöneticilerin Örgütsel Bağlılık Düzeylerinin Kamu ve Özel Sektör Farklılıklarına Göre İncelenmesi: Bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 20, 118 – 135.

Arıciöğlü, A., Gültekin, F. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stilleri ve Sosyal Bağlılık İlişkisi :373 – 384.

Arslan, E., Arslan, C., Arı, R. (2012). Kişilerarası Problem Çözme Yaklaşımlarının, Bağlanma Stilleri Açısından İncelenmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 12(1) :7 – 23.

Aygenoğlu, K. (2015). X ve Y Kuşaklarının Kurumsal İş Hayatında İnsan Kaynağı Açısından Stratejik Yönetimi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ayhün, S.E. (2013). Kuşaklar Arasındaki Farklılıklar ve Örgütsel Yansımaları. Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi. Cilt: 2, Sayı: 1, 93 – 109.

Bartholomew, K., Horowitz, M.L. (1991). Attachment Styles Among Young Adults: A Test of a Four-Category Model. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol:61, No:2, 226 – 244.

<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.332.3652&rep=rep1&type=pdf>

Bee, H., Boyd, D. (2009). Çocuk Gelişim Psikolojisi. *Kaknüs Yayınları*, 524 – 526.

Bekmezci, M. (2017). Kuşakların Karşılaştırılması ve İş Dünyasında “Y” Kuşağına Kurumsal Bir Bakış. *İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 7, 101 – 107.

Bozyiğit, S., Özeltürkay, E.Y. (2015). Y Kuşağı Tüketicilerinin Hediye Verme Gdüleri ile Geleneksel ve Dijital Medyadaki Reklamlardan Etkilenmeleri Arasındaki İlişki. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 3, Sayı:21, 275 – 290.

Bowlby, J. (1973). *Attachment and Loss: Seperation*. New York: Basic Books.

Bowlby, J. (1969). *Attachment and Loss: Attachment*. New York: Basic Books.

Buist, L.K., Dekovic, M., Meeus, H.W., Aken, V.A.G.M., 2004, Attachment in Adolescence: A Social Relations Model Analysis. *Journal of Adolescent Research* Vol:19, No:6. 826 – 850.

https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:cJSaTO_gZ8sJ:https://dspace.library.uu.nl/bitstream/handle/1874/10725/Buist_et_al_JAR2004.pdf%3Fsequence%3D2+&cd=3&hl=tr&ct=clnk&gl=tr

Bülbül, F., Çakır, Ü., Ülkü, C., Üre, İ., Karabatak, O., Alpak, G. (2013). Yineleyen ve İlk Atak Depresyonda Çocukluk Çağı Ruhsal Travmalarının Yeri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* ; 14 : 93 – 94.

Collins, L.N., Read, J.S. (1990). Adult Attachment, Working Models, and Relationship Quality in Dating Couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol: 58, No:4, 644 – 663.

https://labs.psych.ucsb.edu/collins/nancy/UCSB_Close_Relationships_Lab/Publications_files/Collins%20and%20Read,%201990.pdf

Çalışır, M. (2009). Yetişkin Bağlanma Kuramı ve Duygulanım Düzenleme Stratejilerinin Depresyonla İlişkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* :240 – 255.

Çarıkçı, H.İ., Kaplan, B.T. (2018). İş Dünyasında Jenerasyonlar: X,Y ve Z Jenerasyonları Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*. 25 – 30.

Çaycı, B., Karagülle, A.E.(2014). X Kuşağından Z Kuşağına Değişen Mahremiyet Algısı. *International Trends and Issues in Communication & Media Conference*. 190 – 196.

Çeçen, R. (2008). Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumunu Yordamada Bireysel Bütünlük (Tutarlılık) Duygusu, Aile Bütünlük Duygusu ve Benlik Saygısı. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi* :19 – 30.

Çelikkaleli, Ö., Avcı, R. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine Göre Bağlanma Biçimlerinin İncelenmesi. *Bilgisayar ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*. Vol: 4, 103 – 123.

Çetin, C., Karalar, S. X, Y ve Z Kuşağı Öğrencilerin Çok Yönlü ve Sınırsız Kariyer Algıları Üzerine Bir Araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*. Cilt: 14, Sayı: 28, 157 – 197.(2016).

Çoban, F. (2006). Milenyum Kuşağı Neleri Değiştirecek?

<https://www.capital.com.tr/yonetim/insan-kaynaklari/milenyum-kusagi-neleri-degistirecek>

Dağlı, A., Baysal, N. (2016). Yaşam Doyumu leğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik alışması. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:15, Sayı:59, 1250 – 1262.

Dağlı, A., Baysal, N. (2016). Yaşam Doyumu leğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik alışması. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 15, Sayı:59, 1250 – 1262.

Damarlı, . (2006). Ergenlerde Toplumsal Cinsiyet Rollerini, Bağlanma Stilleri ve Benlik Kavramını Arasındaki İlişkiler. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Demirdağ, M.F. (2017). Bağlanma Teorisi'nin Kökenleri: John Bowlby ve Mary Ainsworth. Düzce Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. Cilt:1, Sayı:2.

Demirdöğmez, M., Küçükoğlu, M., Taş,H.Y. (2017). Geleceğimiz Olan Z Kuşağının alışma Hayatına Muhtemel Etkileri. Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, Cilt: 7, Sayı:13, 1033 – 1046).

Diehl, M., Elnick, A.B., Bourbeau, L.S., Vief, G.L., (1998). Adult Attachment Styles: Their Relations to Family Context and Personality. Journal of Personality and Social Psychology, Vol: 74, No: 6, 1656 – 1669.

Diener, E. (1984). Subjective Well-Being. American Psychologist. Vol:95, No:3, 542 – 575.

http://labs.psychology.illinois.edu/~ediener/Documents/Diener_1984.pdf

Diener, E. (2000). Subjective Well-Being The Science of Happiness and a Proposal for a National Index. American Psychologist, Vol:55, No:1, 34 – 43.

http://www.subjectpool.com/ed_teach/y5_ID/personality/wellbeing/2000Diener_Am_Psychol_2000.pdf

Doğan, T, Sapmaz, F. (2012). Kişilerarası İlişki Tarzları ve Öznel İyi Oluş. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. 10(3), 585 – 601.

Engizek, N., Şeker kaya, A. (2016). X ve Y Kuş ağı Kadınlarının Karar Verme Tarzları Bakımından İncelenmesi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 36, 242 – 271.

Ertaş, D.G., (2017, Aralık). Kurumsal İşletmelerde X, Y Kuş ak Farklılıkları ve Örgütsel Bağlılığa Etkisi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 5.

Etlican, G. (2012). X ve Y Kuş aklarının Online Eğitim Teknolojilerine Karşı Tutumlarının Karşılaştırılması. Bahçeşehir Üniversitesi : 3 – 9.

Generation Differences In Workplace Ethics, A Supplemental Report of The 2011 National Business Ethics Survey, Ethics Resource Center, 2013.

Göçener, D. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Güvenli Bağlanma Düzeyleri ile Kişilerarası İlişki Tarzları Arasındaki İlişkiler. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. 3 – 37.

Göçener, D. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Güvenli Bağlanma Düzeyleri İle Kişilerarası İlişki Tarzları Arasındaki İlişkiler. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Göktaş, P., Çarıkçı, H.İ. (2016). Siyasi Liderlerden Beklenen Liderlik ve İletişim Tarzları: Y Kuş ağı Üzerine Bir Araştırma. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt: 71, Sayı: 3, 855 – 888.

Göktaş, P. (2016). Y Kuş ağının İletişim Sorunlarının Analizi ve Çözüm Önerileri: Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta Meslek Yüksekokulu Örneği. Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 11, 32 – 42.

Gümüş, H. (2015). Evli Bireylerin Sosyal Destek Düzeyleri ile Yaşam Doyumları ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Cilt: 4, Sayı:3.

Gürdil, G. (2009). Geştalt Temas Biçimleri, Bağlanma Stilleri ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi.

Harlow, F.H. (1958). The Nature of Love. University of Wisconsin. First Published in American Psychologist, 13, 673 – 685. <http://psychclassics.yorku.ca/Harlow/love.htm>

Hasta, D., Güler, E.M. (2013). Saldırganlık: Kişilerarası İlişki Tarzları ve Empati Açısından Bir İnceleme. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:4 , Sayı:1.

İmamoğlu, S., Aydın, B. (2008). Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği'nin Geliştirilmesi.(Doktora tezinin bir bölümünün özeti). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı.

İşçimen, D.S. (2012). Y Kuşağı Çalışanlarının İş Yaşamından Beklentilerinin Karşılama Düzeyi ile Kurumsal Bağlılık Arasındaki İlişki ve Bir Örnek Uygulama. Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. 2 – 58.

Kabasakal, Z., Soylu, Y. (2016). EVLİ Bireylerin Evlilik Doyumunun Cinsiyet ve Eş Desteğine Göre İncelenmesi. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Cilt:5, Sayı:4.

Keleş, H.N. (2011). Y Kuşağı Çalışanlarının Motivasyon Profillerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. Bahçeşehir Üniversitesi Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 3 (2), 129 – 131.

Keleş, H.N. (2013). Girişimcilik Eğiliminin Kuşak Farkına Göre İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi. (The Journal of Social and Economic Research). Ekim 2013, 26 – 30.

Kızıldağ, M., Metin, S. (2017). X ve Y Kuşaklarının Kariyer Beklentilerinin Farklılaşması: Otomotiv Sektöründe Bir Araştırma, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı: 40. Cilt: 14. 340 – 363.

Kon, B. (2017). Kuşakları Anlamak ve Yönetmek.
<http://www.humanica.com.tr/kusaklari-anlamak-yonetmek/>

Köker, S. (1991). Normal ve Sorunlu Ergenlerin Yaşam Doyumu Düzeyinin Karşılaştırılması. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 1 – 40.

Kuran, E., Yeni Kuşakları Anlamak, <https://www.youtube.com/watch?v=YJtCZZ5dy-g> (2016). TEDxReset.

Kuran, E., Telgraftan Tablete “Türkiye’nin 5 Kuşağına Bakış” İstanbul, Destek Yayınları. (2018, 05).

Kuyucu, M.(2014). Y Kuşağı ve Facebook: Y Kuşağının Facebook Kullanım Alışkanlıkları Üzerine Bir İnceleme, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt: 13, 55 – 83.

Kuyucu, M.(2017). Y Kuşağı ve Teknoloji: Y Kuşağının İletişim Teknolojilerini Kullanım Alışkanlıkları. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi. Cilt: 5, Sayı: 2, 846 – 860.

Kuzgun, Y. (1972). Kendini Gerçekleştirme. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü Dergisi, 10 :162 – 172.

Latif, H., Serbest, S. (2014-4). Türkiye’de 2000 Kuşağı ve 2000 Kuşağının İş ve Çalışma Anlayışı. Gençlik Araştırmaları Dergisi. Yıl: 2, Cilt: 2, Sayı: 4.

Lower, Judith (2008). Brace Yourself Here Comes Generation Y, Critical Care Nurse, 28 (5), 80 – 84.

Mengi, Z. (2009). İş Başarısında Kuşak Farkı, <http://www.kigem.com/is-basarisinda-kusak-farki.html> (16.06.2016).

Morris, G.C. (2002). Psikolojiyi Anlamak. Türk Psikologlar Derneği Yayınları No:23. 362 – 388.

Morsünbül, Ü., Çok, F. (2011). Bağlanma ve İlişkili Değişkenler. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar : 553 – 558.

Mücevher, H.M. (2015). X ve Y Kuşağının Birbirlerine Karşı Özellik ve Etkileşim Algıları: SDÜ Örneği.

Okan, E.Y., Yalman, N., (2013). Türkiye’de Tartışmalı Reklamlar: Kuşaklar Arası Karşılaştırma, H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. Cilt: 31, Sayı: 2, 135 – 152.

Okan, Y.E., Yalman, N. (2013). Türkiye’de Tartışmalı Reklamlar: Kuşaklar Arası Karşılaştırma. H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:31, Sayı:2, 135 - 152.

Özdemir, O., Özdemir, G.P., Kadak, T.M., Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik Gelişimi. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar: 566 – 589.

Özgür Ö. (2011). Kurum Bakımı Altındaki Çocukları Anlamak ve Onlarla Çalışmak: Bağlanma Teorisinden Bir Bakış. e-Journal of New World Sciences Academy, Vol: 6, No: 1, 97 – 106.

Rotter, B.J. (1966). Generalized Expectancies For Internal Versus External Control of Reinforcement. Psychological Monographs: General and Applied. Vol:80, No:1. <https://pdfs.semanticscholar.org/161c/b7ac92d7571042bb11ebdaa1175be8079f8.pdf>

Santrock, W.J.(2012). Life- Span Develeopment.(Yaşam Boyu Gelişim). Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti. 191 – 599.

Seymen, A.F. (2017). Y ve Z Kuşak İnsanı Özelliklerinin Milli Eğitim Bakanlığı 2014 – 2019 Stratejik Programı ve Tübitak Vizyon 2023 Öngörürleri ile İlişkilendirilmesi. Kent Akademisi/ Kent Kültürü ve Yönetimi Hakemli Elektronik Dergi. Cilt: 10, Sayı: 4, 467 – 480.

Sharagay, D., Tziner, A. (2011). The Generational Effect on the Relationship between Job Involvement, Work Satisfaction, and Organizational Citizenship Behavior, Revista de Psicologia del Trabajo y de Las Organizaciones, Vol.: 27, No:2, 143 – 157.

Sümer, N., Güngör, D. (1999). Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örnekleme Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kültürlerarası bir Karşılaştırma, Türk Psikoloji Dergisi, 14 (43), 71 – 106.

Şencan, B. (2015). Bağlanma Örüntüleri ve Psikolojik İyi Hali Arasındaki İlişkilerde Duygusal Şemalar, Duygusal Zorlanmaya Tolerans ve Kişilerarası Beklentilerin Rolü. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2 – 67.

Taycan, E.S., Kuruoğlu, Ç.A. (2013). Evlilik Uyumu ile Bağlanma Stilleri ve Mizaç ve Karakter Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Türk Psikiyatri Dergisi, 24 : 1 – 5.

Taymur, İ., Türkçapar, T.H. (2012). Kişilik: Tanımı, Sınıflaması ve Değerlendirmesi. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar. 4(2):154 – 177.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=KU%C5%9EAK

Tekin, M. (2015). Çalışma Yaşamında Kuşaklar ve İşe Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Terzi, Ş., Çankaya, C.Z. (2009). Bağlanma Stilllerinin Öznel İyi Olmayı ve Stresle Başa Çıkma Tutumlarını Yordama Gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (31), 1 – 11.

Tokabaş, E. (2012). Kuşak Kuşak Teknoloji ve Sosyal Hayat.

Tolbize, A. (2008, 08.16). *Generational Differences In The Workplace*.

Türker, M. (2017). Kuşaklararası Öğrenme. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü.

Türker, A. Ana Babanın Çocuğun Kişilik Gelişimine Etkisi.(11.04.2013)

<http://www.bilted.com/kizilay/bilgi/ana-babanin-cocugun-kisilik-gelisimine-etkisi>

Uluyol, M.F. (2014). Bağlanma Örüntüleri, Eşe Yönelik Kişilerarası Şemalar ve Evlilik Sorunlarıyla Başa Çıkabilme Düzeyleri Arasındaki İlişkiler. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Uzun, C. (2008). Kişilerarası İlişkiler, Öfke, Benlik Algısı ve Anksiyete. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü :1 – 54.

Veenhoven, R.(1996). The Study of Life Satisfaction. Chapter 1 in: Saris, W.E., Veenhoven, R., Scherpenzeel, A.C. & Bunting, B.(eds)'A comparative study of satisfaction with life in Europe. Eötvös University Pres, 1996 :11 – 48.

<https://personal.eur.nl/veenhoven/Pub1990s/96d-full.pdf>

Yeşilyaprak, B. (1993). Kişilik Gelişiminde Ailesel Faktörlerin Etkisine İlişkin Bir Araştırma. G.Ü. Mesleki Eğitim Fakültesi. Kişilik Gelişimi ve Aile. Sayı:3, Yıl:3, Cilt:1.

Yıldırım, B. (2017). The Influence of Attachment Styles, Personality Characteristics, Social Comparison and Reassurance Seeking on Rocc Symptoms. In Partial Fulfillment

of the Requirements For The Degree of Master of Science in The Department of Psychology: 1 – 80.

Yörükan, T. (2011). Bağlanma ve Sonraki Yaşlarda Görülen Etkileri. Türkiye İş Bankası Yayınları :2 – 110.

Yüksekbilgili, Z. (2013). Türk Tipi Y Kuşağı. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 45, 342 – 353.



EKLER

DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1) Cinsiyet:

- Kadın
- Erkek

2) Doğum Yılı:.....

3) Medeni Hali:

- Evli
- Bekar

4) Eğitim Durumunuz:

- Okur – yazar
- İlkokul
- Ortaokul
- Lise
- Lisans
- Yüksek lisans
- Doktor

5) Anne sağ mı:

- Evet
- Hayır

Vefat ettiğinde kaç yaşındaydınız?:.....

6) Baba sağ mı:

- Evet
- Hayır

Vefat ettiğinde kaç yaşındaydınız?:.....

7) Anneniz ve babanız evli mi:

- Evet
- Hayır

8) Kim tarafından yetiştirildiniz:

- Anne
- Baba
- Anneanne – babaanne
- Dede
- Kardeş
- Teyze – hala
- Bakıcı

9) Anne babanız nasıl evlenmiştir:

- Flört
- Görücü usulü

10) Kendinden büyük kız kardeş sayısı:

- 0
- 1
- 2
- 3 ve üzeri

11) Kendinden küçük kız kardeş sayısı:

- 0
- 1
- 2
- 3 ve üzeri

12) Kendinden büyük erkek kardeş sayısı:

- 0
- 1
- 2
- 3 ve üzeri

13) Kendinden küçük erkek kardeş sayısı:

- 0
- 1
- 2

- 3 ve üzeri

14) Yaşamınızın büyük bölümünü nerede geçirdiniz ?

- Köy
- Kasaba
- İlçe
- İl
- Büyükşehir

15) Çalışıyor musunuz ?

- Evet
- Hayır



İlişki Ölçekleri Anketi

Aşağıdaki maddeler romantik ilişkileriniz dahil olmak üzere yakın ilişkilerinizde (arkadaşlık, dostluk gibi) hissettiğiniz duygulara ilişkindir. Sizden, genel olarak, yakın ilişkilerinizde yaşadıklarınızı dikkate alarak aşağıdaki ifadeleri değerlendirmeniz istenmektedir. Aşağıdaki maddeleri yakın ilişki içinde olduğunuz kişileri düşünerek cevaplandırınız. Her maddenin ilişkinizdeki duygu ve düşüncelerinizi ne oranda yansıttığını karşılardaki 7 aralıklı ölçek üzerinde gösteriniz.

1.....2.....3.....4.....5.....6.....7
Beni hiç Beni kısmen Tamamıyla
tanımlamıyor tanımlıyor beni tanımlıyor

	1	2	3	4	5	6	7
1.Başkalarına kolaylıkla güvenemem.							
2.Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli.							
3.Başkalarıyla kolaylıkla duygusal yakınlık kurarım.							
4.Başkalarıyla çok yakınlaşırsam incitileceğimden korkuyorum.							
5.Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım.							
6. Bir başka kişiyle tam anlamıyla kaynaşıp bütünleşmek isterim.							
7.Yalnız kalmaktan korkarım.							
8. Başkalarına rahatlıkla güvenip bağlanabilirim.							
9.Başkalarına tamamıyla güvenmekte zorlanırım.							
10.Başkalarının bana dayanıp bana bel bağlaması konusunda oldukça rahatımdır.							
11.İhtiyacım olduğunda yardıma koşacakları konusunda başkalarına her zaman güvenilebileceğimden emin değilim.							
12. Başkalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık kurmak istiyorum.							
13.Çoğu zaman, romantik ilişkide olduğum insanların beni gerçekten sevmediği konusunda endişelenirim.							

14.Başkalarının bana çok yaklaşması beni endişelendirir.							
15.Duygusal yönden yakın ilişkilerim olsun isterim.							
16.Başkalarının bana, benim onlara verdiğim kadar değer vermediğinden kaygılanırım.							
17.İhtiyacınız olduğunda hiç kimseyi yanınızda bulamazsınız.							
18.Başkalarıyla tam olarak kaynaşıp bütünleşme arzum bazen onları ürkütüp benden uzaklaştırıyor.							
19.Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.							
20.Birisi bana çok fazla yaklaştığında rahatsızlık duyarım.							
21.Romantik ilişkide olduğum insanların benimle kalmak istemeyeceklerinden korkarım.							
22.Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim.							
23.Terk edilmekten korkarım.							
24.Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder.							
25.Başkalarının bana, benim istediğim kadar yakınlaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum.							
26.Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim.							
27.İhtiyacım olduğunda insanları yanımda bulacağımı biliyorum.							
28.Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.							
29.Romantik ilişkide olduğum insanlar, genellikle onlarla, benim kendimi rahat hissettiğimden daha yakın olmamı isterler							
30.Başkalarıyla yaklaşmayı nispeten kolay bulurum.							

YAŞAM DOYUMU ÖLÇEĞİ

	MADDELER	Hiç katılmıyorum (1)	Çok az katılmıyorum (2)	Orta düzeyde katılmıyorum (3)	Büyük oranda katılmıyorum (4)	Tamamen katılmıyorum (5)
1	İdeallerime yakın bir yaşantım vardır.					
2	Yaşam koşullarım mükemmeldir.					
3	Yaşamımdan memnunum.					
4	Şimdiye kadar yaşamdan istediğim önemli şeylere sahip oldum.					
5	Tekrar dünyaya gelsem hayatımdaki hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim.					

KİŞİLERARASI İLİŞKİ BOYUTLARI ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki kendimize ve diğer insanlara yönelik algımız, bakış açımızla ilgili ifadeler bulunmaktadır. Bu ifadeleri dikkatlice okuyup, ifadenin sizi ne kadar tanımladığını düşünerek, size en uygun olanına çarpı (X) işareti koyunuz. Katkılarınız için teşekkürler.

Aşağıdaki ifadeler “SİZİ NE KADAR TANIMLIYOR?”	TAMAMEN TANIMLIYOR	OLDUKÇA TANIMLIYOR	KISMEN TANIMLIYOR	ÇOK AZ TANIMLIYOR	HİÇ TANIMLAMİYOR
1.İnsanların sözünde duracağına güvenirim.					
2.Kendimi iyi hissetmediğim zaman, bana ilgi ve şefkat gösterilmesinden hoşlanırım.					
3.Kendimi kolayca kaybedip, öfkelenebilirim.					
4.İnsanların benim hakkımdaki düşünceleri, benim duygularımı etkiler.					
5.Kimseye kolay kolay güvenmem.					
6.Karşımdaki insana duygularımı belli etmekte zorlanmam.					
7. Fikirlerimi söylemeden önce başkalarının ne düşündüğünü bilmek isterim.					
8.Tartışma durumlarında konuyu kişiselleştirmem.					
9.Benimle ters düşen insanlardan öğ almak isterim.					

10.Öfkelendiğimde ağzıma geleni söylerim.					
11.İnsanların hareketlerimi yanlış yorumlamalarından endişelenirim.					
12.Eleştirildiğim zaman otomatikman savunmaya geçerim.					
13.Bir kişi ile bir sorun yaşadığımda, sakın kafa ile düşünmeye, öfkelenmemeye çalışırım.					
14.Başkalarına güvenmenin beni sıkıntıya sokacağını düşünürüm.					
15.Öfkemi kolaylıkla kontrol edebilirim.					
Aşağıdaki ifadeler “SİZİ NE KADAR TANIMLIYOR?”	TAMAMEN TANIMLIYOR	OLDUKÇA TANIMLIYOR	KISMEN TANIMLIYOR	ÇOK AZ TANIMLIYOR	HİÇ TANIMLAMİYOR
16.Başkasının haklı da olsa beni eleştirmesine dayanamam.					
17.Bir başka insanın düşünce ve duygularından kolaylıkla etkilenirim.					
18.Bana dostça yaklaşılması, o kişi ile yakın ilişki kurmamı kolaylaştırır.					
19.Eğer bir insan ile geçmişte olumsuz bir yaşantım olmuş ise, o insan benim gözümde hep haksızdır.					
20.Karşımdaki insanların beni inciteceklerinden korkarım.					
21.Diğer insanların hedeflerini kabul etmektense, kendi hedeflerimi kendim belirlemeyi tercih ederim.					
22. Sırlarımı paylaştığım insanların, sırlarımı tutacaklarına güvenirim.					

23.İnsanların beni kullandıklarını düşünürüm.					
24.Ailemden başka hiç kimseye güvenmem.					
25.Kızdığım kişiyi kolaylıkla affedemem.					
26.Hoşuma gitmese de diğerlerini memnun edecek şekilde davranırım.					
27.Karşımdaki insanın bakış açısını anlamada zorluk çekmem.					
28.Herkesin karşı çıkacağını bilsem de, fikirlerimi ortaya koymaktan çekinmem.					
29.İnsanların beni önemsediklerini sanmam.					
30.Diğer insanlardan beklediğim tepkileri alamazsam, cesaretim kırılır.					
31.İnsanların iyi niyetli olmadıklarını düşünürüm.					
32.Başkalarının benim hakkımdaki düşünceleri, kendimi değerlendirmemde son derece önemlidir.					
33.Karşı taraftan sevgi alamazsam kendimi çaresiz hissedirim.					
34.Bir insanı önemsediyimi ona ifade edebilirim.					
Aşağıdaki ifadeler “SİZİ NE KADAR TANIMLIYOR?”	TAMAMEN TANIMLIYOR	OLDUKÇA TANIMLIYOR	KISMEN TANIMLIYOR	ÇOK AZ TANIMLIYOR	HİÇ TANIMLAMİYOR
35.İhtiyacım olduğunda insanları					

yanımda bulacağımı biliyorum.					
36.Başkalarının önerileri, nasihatleri olmadan kendi kendime hedefler koymada zorlanırım.					
37.Konuşmalarım yapıcı ve olumludur.					
38.İnsanların yalan söylediklerine inanırım.					
39.Başkaları ile yakınlık kurmakta zorluk çekmem.					
40.Önemsediğim kişilerin beni onaylamaması, canımı acıtır.					
41.Önemsediğim kişilerin bana ne yapacağımı söylemesi, işimi kolaylaştırır.					
42.Olumlu duygularımı, karşımdaki kişi ile paylaşabilirim.					
43.Başkalarının benim gerçek düşüncelerimi bilmelerini istemem.					
44.Diğer insanlarla yakın ilişki kurduğumda kendimi iyi hissederim.					
45.Etrafımda benden daha güçlü ya da zeki insanlar olduğunda, kolaylıkla kendime güvenimi kaybederim.					
46.Duygularımı kontrol altında tutmak benim için oldukça zordur.					
47.Tanımadığım insanlar arasında kendimi gergin hissederim.					
48.Karşımdaki kişinin ihtiyaçlarını, göz önüne alırım.					
49.Karşımdakini olduğu gibi kabul etmede güçlük yaşarım.					
50.Yeni bir ortamda bile, insanlara güvenmek gerektiğini düşünürüm.					
51.Bir iş yaparken, karşımdaki kişinin de duygularını hesaba katarım.					
52.Problemleri durumlarda, başkalarını suçlama eğilimindeyim.					

53.İnsanların sadece kendi çıkarları ile ilgilendiklerini düşünürüm.					
--	--	--	--	--	--



ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler :

Doğum Tarihi	26.02.1992
Medeni Durum	Bekar
Ehliyet	B Sınıfı

Eğitim durumu :

2007-2011	Lise: Sakarya Adabilim Koleji
2011-2016	Lisans: Okan Üniversitesi – Psikoloji Bölümü
2016-2018	Yüksek Lisans: Üsküdar Üniversitesi – Klinik Psikoloji
2016	Pedagojik Formasyon - Okan Üniversitesi

Yabancı Dil (ler) ve düzeyi:

İngilizce; Beginner

İş deneyimi

- Özel Sakarya Bilge Hastanesi
Stajyer Psikolog
06.2014 – 07.2014(1 ay) Sakarya – Tam Zamanlı
- Sakarya Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Gönüllü Psikolog
06.2015 – 07.2015 (1 ay) Sakarya–Tam Zamanlı
- Kurtköy Anadolu Lisesi
Stajyer Rehber Öğretmen
02.2016 – 08.2016 (4 ay) İstanbul–Tam Zamanlı

- Sakarya Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Gönüllü Psikolog
09.2016 – 05.2017 (8 ay) Sakarya – Tam Zamanlı
- Era koleji
Psikolog
05.09.2018 – Halen devam etmekte

Bilimsel yayınlar ve çalışmalar

Sertifikalar,

- İletişim Yöntemleri – EDUCON – 22.11.2013
- Yönetişim ve İnovasyon – EDUCON – 15.03.2014
- İş Yönetimi Serisi – EDUCON – 15.03.2014
- İnsan Kaynakları – EDUCON – 15.03.2014
- 18. Ulusal Psikoloji Derneği – Türk Psikologlar Derneği – 11.04.2014-13.04.2014
- 11. Psikoloji Günleri – Okan Üniversitesi – 09.04.2015-12.04.2016
- 12. Psikoloji Günleri – Okan Üniversitesi – 08.04.2016-09.04.201